DZIEŃ BYDGOSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy 10 str. | Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 10-12 w poł. | Rękopisów Redakcja nie zwraca | Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza | Redakcja Administracja: Mostowa 6, Tel. 22-18 | Konto czekowe P. K. O. Nr 205 102 | Tel. Redakcji dzienny 2-8, nocny 16-80 | Cena numeru w Bydgoszczy i na prowincji gr 20

Rok III. Bydgoszcz, piątek 4 marca 1932 Nr. 52

Rząd w obronie rolnictwa

Minister Janta-Połczyński o zabiegach rządu dla dobra rolnictwa

Warszawa, 3. 3. (PAT.). Na wczorajszem posiedzeniu Senatu w czasie obrad nad budżetem Ministerstwa Rolnictwa zabrał głos p. **minister Janta-Połczyński**, który powiedział m. inn.:

„Chcę raz jeszcze omówić zagadnienie. **JAKIE KORZYŚCI PRZYPADAJĄ ROLNICTWU DZIĘKI ZABIEGOM RZĄDU.** Zabiegi te szły w dwóch kierunkach: **1) zamknięcie dowozu z zagranicy i 2) premjowanie eksportu.** Premje zbożowe wyniosły w r. 1929/30 — 26 miljonów zł., w 1930/31 — 31 milj. zł., ostatnio od dn. 1 sierpnia 1931 r. do 31 stycznia 1932 r. 10 miljonów zł. Premje wywozowe za bekony i wędliny w 1930 r. wyniosły 15 miljonów zł. Akcję zahamowania importu rolniczego ilustrują liczby. W r. 1928 import ten wyniósł 503 milj. zł., w r. 1931 — 137 milj. zł. **dziś już tylko drobna ilość produktów rolnych przychodzi z zewnątrz do Polski.** Jak panom wiadomo, przy Prezydjum Rady Ministrów **utworzona została komisja dla ustalenia planu pomocy dla rolnictwa.** Plan przewiduje ochronę dłużnika przed natrętnymi wierzycielami lecz równocześnie zagwarantowanie w całej pełni praw wierzyciela. O jakiemkolwiek moratorjum niema mowy. Akcja raczej oparta jest na zasadzie indywidualizowania. W przygotowaniu jest kilka ustaw: **Ustawa o upadłości rolniczej, ustawa o ulgach i świadczeniach społecznych wschodnich województw.** Pozatem przewidziane są **ulgi przy spłacie kredytu długoterminowego.** Obejmuje to zarówno obniżki stopy procentowej jak i pewne przedłużenia okresów amortyzacyjnych.

Najbliższą pracą rządu będzie zabezpieczenie przyszłych żniw i zabezpieczenie samowystarczalności produkcji zbożowej.

W konkluzji p. minister podkreślił, że **STABILIZACJA POLITYCZNA, KTÓRĄ DAŁ PRZEWRÓT MAJOWY JEST NIEZMIERNIE WAŻNYM CZYNNIKIEM GOSPODARCZYM I KROKIEM NAPRZÓD.** Najbardziej doktrynerska opozycja nie może sobie życzyć powrotu do dawnych czasów.

Niemcy boją się jednak zaostrzenia wojny celnej z Polską

Rzesza proponuje konferencję porozumiewawczą

(o) Warszawa, 3. 3. (tel. wł.) — W związku z wprowadzeniem ceł maksymalnych przez rząd Rzeszy, rząd polski stanął na stanowisku, że wobec ratyfikacji przez Polskę traktatu handlowego z Niemcami rozporządzenie niemieckie o cłach maksymalnych nie może być zastosowane do Polski. — Rząd polski zapowiada, że w wypadku wprowadzenia tych ceł w życie ze swej strony wprowadzi niezwłocznie przewidzianą w ustawodawstwie polskiem taryfę maksymalną na towary importowane z Niemiec do Polski.

Celem uniknięcia zaostrzenia stosunków gospodarczych polsko-niemieckich, co musiałoby nastąpić po obopólnem wprowadzeniu ceł maksymalnych, rząd polski przyjął propozycję rządu niemieckiego, aby wspólnie z nim zastanowił się nad możliwością uniknięcia we wzajemnych stosunkach zarządzeń restrykcyjnych. Rozmowy te nie mogą, rzecz prosta, zmienić podstaw traktatu handlowego z 17 marca 1930 r., ratyfikowanego już przez Polskę.

Część górników w Zagłębiu przystąpiła do pracy

Przed zupełną likwidacją strajku węglowego

W dniu 1 bm. przystąpili do pracy robotnicy kopalń Tow. Akc. „Saturn", „Jowisz", „Czeladź", „Mars" i „Grodziec" w Zagłębiu Dąbrowskiem. Ponieważ w Zagł. Krakowskiem obserwuje się również tendencje przystąpienia do pracy, należy oczekiwać szybkiego zlikwidowania strajku.

Sosnowiec, 3. 3. (Pat). Strajk trwa w dalszym ciągu. Wczoraj sytuacja strajkowa nie uległa większym zmianom. Kopalnie prywatne pracują normalnie. Spokój wszędzie zachowany.

Protest Warszawy nie udał się

Warszawa, 3. 3. (Pat). Zapowiedziany przez radę zawodową miasta Warszawy **5-minutowy strajk demonstracyjny mający na celu poparcie stanowiska strajkujących górników w zagłębiu węglowem** objął tylko niewielką ilość fabryk i zakładów w Warszawie.

Praca została zawieszona na czas od kilku do kilkunastu minut w następujących zakładach: Lilpop, Rau i Loewenstein, elektrownia warszawska, Henneberg, zakłady telefoniczne i radjotechniczne, warsztaty kolejowe na Pelcowiźnie oraz fabryka wyrobów tytoniowyych przy ul. Dzielnej i Kaliskiej. **Wszystkie pozostałe zakłady przemysłowe, fabryki i instytucje użyteczności publicznej oraz komunikacji pracowały normalnie.**

Marszałek J. Piłsudski dziś wieczór odpływa do Kairu

Bukareszt, 3. 3. (Pat). Przybył tu Marszałek Piłsudski w przejeździe do Konstancy, skąd dziś wieczorem odpłynie do Kairu gdzie spędzi urlop. W Buzau powitał p. Marszałka prezes rady ministrów **Jorga**, z którym p. Marszałek odbył serdeczną rozmowę.

Generał Fabrycy zastępuje Ministra Spraw Wojskowych

W czasie nieobecności Marszałka Józefa Piłsudskiego na stanowisku Ministra Spraw Wojskowych, zastępować go będzie pierwszy wiceminister spraw wojskowych gen. dyw. Kazimierz Fabrycy.

Dość mamy tego!

Rząd Rzplitej protestuje przeciw nadużyciom celnem w Gdańsku

Wczoraj przedstawiony został przez rząd polski Wysokiemu Komisarzowi Ligi Narodów w Gdańsku w drodze art. 39 konwencji paryskiej wniosek, **dotyczący zmiany istniejącego obecnie stanu rzeczy w dziedzinie ceł i handlu zagranicznego,** spowodowanego stanowiskiem W. M. Gdańska nie odpowiadającem przepisom i intencjom traktatu wersalskiego i konwencji paryskiej.

Jak Niemcy będą wybierały Prezydenta?

Berlin, 3. 3. (PAT.). Wydany przez pruskie ministerstwo spraw wewn. okólnik w sprawie **głosowania w dn. 13 bm. przewiduje, że głosowanie trwać będzie zasadniczo od godz. 9 rano do godz. 18.** Dotychczas zgłoszono 5 kandydatów, których nazwiska są: **Düsterberg, Hindenburg, Hitler, Thaelmann** i adwokat **Winter** jako przedstawiciel grupy, propagującej waloryzację banknotów niemieckich, zdewaluowanych w czasie inflacji. Kandydat ten odsiaduje obecnie karę więzienia. **Ministrowie Rzeszy osobiście wezmą udział w kampanji wyborczej na rzecz Hindenburga.** M. in. przewidziane jest dn. 11 bm. przemówienie kanclerza Brueninga w Berlinie oraz ministra finansów Dietricha w Królewcu.

Sabotaż pracodawców na Górnym Śląsku

spotkał się ze zdecydowaną odprawą komisarza demobilizacyjnego

(o) Katowice, 3. 3. (Tel. wł.). Od 1-go stycznia do 1 marca **zgłoszono do Komisarza demobilizacyjnego wnioski o zredukowanie 6.378 robotników.** Komisarz demo**bilizacyjny zezwolił na zredukowanie tylko 470 robotników. Ponadto zgłoszone zostały wnioski o zamknięcie szeregu kopalń.** Wnioski te są obecnie tematem rozważań i decyzji Komisarza demobilizacyjnego.

Odroczenie terminu składania zeznań o podatku dochodowym

(o) Warszawa, 3. 3. (tel. wł.) Minister skarbu podpisał wczoraj rozporządzenie, odraczające **do 15 marca termin składania obliczeń różnicy między podatkiem dochodowym od uposażeń,** potrącanym przez pracodawców, a podatkiem, jaki przypada do zapłacenia od skumulowanej sumy dochodów od wszystkich pracodawców.

Zamordował żonę na oczach dziecka własnego

(o) Warszawa, 3. 3. (Tel. wł.). Wczoraj w południe w domu przy ul. Nowogrodzkiej 25 popełniono w małym sklepie **morderstwo.** Zabita została Emilja Muranowicz, którą **zamordował jej mąż 37-letni Muranowicz na oczach swego 10-letniego synka** który wychowywał się u matki. Muranowicz od dłuższego czasu nie żył ze swoją żoną. Mordercę, który usiłował zbiec, ujęto na skutek alarmu, wszczętego przez dziecko, które było mimowolnym świadkiem zbrodni.

„Niech żywi nie tracą nadziei..."

Konferencja Rozbrojeniowa przy pracy

Sprawodawca komisji głównej konferencji rozbrojeniowej **minister Benesz, opracował dla prezydjum konferencji systematyczne zestawienie zgłoszonych dotąd propozycyj.** Benesz zestawił te propozycje w dokumencie, liczącym 30 podwójnych stron.

Dokument zawiera cztery kolumny. W pierwszej figurują streszczenia poszczególnych artykułów projektu konwencji; w **drugiej propozycje,** łączące się z danemi artykułami zbrojeń. Należą tu m. in. propozycje francuskie oraz polska propozycja rozbrojenia moralnego.

W trzeciej kolumnie Benesz próbuje ustalić, jakie są problemy zasadnicze, które porusza dany artykuł projektu oraz zgłoszone propozycje. Wreszcie w czwartej kolumnie formułuje **sugestje co do sposobu i chwili** w jakiej dana kwestja powinna być odesłana do komisji specjalnej.

We wstępie swego raportu przypomina Benesz, że prace konferencji powinny opierać się na zasadach następujących: **1) komisja główna przedyskutuje wszelkie kwestje pod kątem widzenia zasad; 2) następnie,** o ile to jest wskazane, i w odpowiedniej chwili, **propozycje zostaną odesłane do komisyj specjalnych;** 3) kwestje, nie wymagające dyskusji nad zasadami, będą natychmiast odesłane do **komisyj specjalnych;** 4) komisje specjalne przedstawiają **raporty** komisji głównej.

Prezydjum konferencji rozbrojeniowej odbyło dziś prawie **trzygodzinne poufne posiedzenie,** na którem dyskutowano o dalszym programie prac konferencji.

Prezydjum zaznajomiło się z raportem, przedłożonym przez Benesza, poczem wywiązała się dłuższa dyskusja.

Prezydjum zdecydowało wkońcu, iż raport Benesza przedłożony będzie wszystkim delegacjom dla zgłoszenia ewentualnych uwag, poczem prezydjum zajmie się nim ponownie.

Ogólne wrażenie, jakie odnosi się z dotychczasowej dyskusji nad programem prac konferencji, jest, **iż moment prac technicznych jest jeszcze odległy.** Wprawdzie materjał jest uporządkowany, ale **brak jest jakiegokolwiek programu pracy, a ustalenie jego natrafia na duże przeszkody.**

W związku z tem **„Le Journal des Debats"** pisze: „Atmosfera jest dziś odprężona i powszechnie twierdzą, że **pertraktacje wszczęte przez p. Tardieu, Paul Boncour'a i Nadolnego będą prowadzone w dalszym ciągu.**

Odnosi się wrażenie, że pomimo pozorów, konferencja znalazła się **na terenie działań raczej trudnym.** Niestałość sytuacji politycznej niektórych krajów w istocie zmusza do posuwania się naprzód z wielkiemi ostrożnościami. Sam sposób, w jaki ocenione zostały w Niemczech interwencje p. Nadolnego, wydaje się wskazywać, **że autorytet jego jest również ograniczony jak autorytet gabinetu Bruening'a** i że byłoby może ryzykowne wszczynać rozmowy z myślą że obietnice, jakie mógłby uczynić delegat **niemiecki** w przystępie moderantyzmu, będą z pewnością spełnione przez **jakiś inny rząd".**

To, czego nam nie potrzeba

Coraz częściej w ostatnich czasach podnoszą się głosy zwłaszcza zagranicą, że najskuteczniejszym środkiem przeciwdziałania dotkliwym skutkom kryzysu gospodarczego jest inflacja pieniężna Zwolennicy tego poglądu znaleźli sprzymierzeńców w takich powagach naukowych, jak angielski prof. Keynes, szwedzki uczony Cassel, oraz prezes niemieckiego urzędu statystycznego prof. Wagemann. Ten ostatni przed miesiącem ogłosił swój projekt reformy walutowej, będący w zasadniczych swych założeniach **projektem proinflacyjnym.** Inflacja staje się pozatem również zagadnieniem coraz bardziej aktualnem, wobec wejścia na tę drogę Stanów Zjednoczonych, w związku z utworzeniem specjalnej instytucji kredytowej pod nazwą **„Reconstruction Finance Corporation"**, oraz przyjęciem w dn. 10 lutego przez Senat amerykański ustawy rozszerzającej działalność emisyjną i kredytową Federalnych Banków Rezerwowych.

Co to jest inflacja?

Termin ten oznacza proces zwiększania się obiegu pieniężnego, przedewszystkiem zaś zwiększania się ilości pieniędzy, wypuszczanych przez instytucję emisyjną w charakterze środków pośredniczących w wymianie towarów i usług. Ilość tych środków — w normalnych warunkach — nie może być zwiększana dowolnie, zależy bowiem z jednej strony od **zapasów złota,** względnie rezerw dewizowych i walutowych, które umożliwiają utrzymanie stałego kursu pieniądza w stosunku do walut zagranicznych, z drugiej zaś strony — od **obrotu towarowego i wielkości produkcji społecznej.**

Inflacja towarzyszy zwykle **okresowi pomyślnej konjunktury.** Wtedy bowiem zwiększające się obroty gospodarcze wymagają zwiększenia cyrkulacji pieniądza i naciskają na instytucję emisyjną w kierunku emitowania banknotów w większej ilości.

Natomiast w okresie kryzysu mamy do czynienia **z deflacją,** t. j. kurczeniem się ilości pieniędzy. Kryzys powoduje zmniejszanie się obrotu towarowego i obrotu usług, to znaczy, zmniejszanie się wyprodukowanych towarów, biorących udział w obrocie handlowym (przy jednoczesnym spadku cen tych towarów), kurczenie się stanu zatrudnienia, przewozów kolejowych itd. Jasnem jest, że przy mniejszej ilości towarów i niższych cenach potrzeba mniej pieniędzy, pośredniczących w tranzakcjach wymiennych, aniżeli przy obrotach większych, a więc wtedy, gdy wzrasta produkcja i rośnie poziom cen. Deflacja pieniądza towarzyszy więc zawsze deflacji **gospodarczej,** t. j. kurczeniu się ogólnego poziomu gospodarczości, jest więc ona objawem wybitnie kryzysowym.

Redeflacja celową inflacją

Otóż w niektórych krajach zaczyna się obecnie mówić o zawrócenie z tej narzuconej przez kryzys drogi deflacji i o zastosowaniu polityki t. zw **„redeflacji"**, która jest niczem innem, jak tylko celową **inflacją.** Ekonomiści, którzy wysuwają wskazania, sądzą, że będzie to najwłaściwszy środek na przezwyciężenie przesilenia, a przynajmniej na złagodzenie jego skutków, wobec niemożności przywrócenia w skali światowej ruchu kapitałów. Wyrażają oni pogląd, że zwiększenie obiegu pieniężnego pozwoli na **zwiększenie kredytu,** zwiększenie zaś kredytu prowadzić będzie do rozszerzenia konsumcji i zwiększenia tempa pracy maszyny produkcyjnej, podniesienia wytwórczości i zatrudnienia bezrobotnych Rozumując w ten sposób, Stany Zjednoczone już od dłuższego czasu prowadzą **politykę inflacyjną,** stale bowiem zwiększają obieg pieniędzy, ostatnio zaś, jak już zaznaczyliśmy, kraj ten powołał specjalną instytucję kredytową z **kapitałem 2 miljardów dolarów** i postanowił wykorzystać swe ogromne rezerwy złota dla dalszej emisji pieniądza.

Polityka tego rodzaju zawiera w sobie jednak poważne niebezpieczeństwa. Chodzi mianowicie o odwrócenie niewątpliwej zależności, istniejącej pomiędzy **obiegiem pieniężnym a ilością towarów i ich cenami w obrocie. Zamiast dostosowania obiegu pieniężnego do towarów** będących w obrocie i do ich cen, zwolennicy inflacji pragną zwiększyć ilość towarów (produkcję i stan zatrudnienia) oraz podnieść ceny przez zwiększenie środków pieniężnych. Gdyby Stanom Zjednoczonym, prowadzącym tę politykę, udało się osiągnąć te rezultaty, kraj ten przysłużyłby się zapewne do znacznego odprężenia dzisiejszej sytuacji kryzysowej. Zwyżka cen w Ameryce mogłaby oddziałać korzystnie na ceny w Europie.

Grozi niebezpieczeństwo dla waluty amerykańskiej

Czy jednak skutki te dadzą się osiągnąć? Czy zamiast poprawy sytuacji inflacja nie prowadzi **do jej pogorszenia,** przedewszystkiem zaś do załamania się **waluty amerykańskiej,** czego konsekwencje mogą być dla pozostałych krajów **niesłychanie przykre?**

Niebezpieczeństwo to nie jest pozbawione pewnych podstaw. Nowe środki pieniężne, dostarczone przez inflację, będą wprowadzone do obiegu **w drodze kredytu,** udzielonego bankom i rozprowadzonego następnie pomiędzy poszczególne przedsiębiorstwa. Każdy kredyt ma to do siebie, że **łatwo go wziąć i zużyć, trudniej zaś spłacić.** Łatwo może wytworzyć się taka sytuacja, że rozprowadzone na cele ożywienia życia gospodarczego kredyty zostaną zużyte, zostaną np. wyprodukowane za nie towary, ale te **leżeć będą na składach.** Ceny wtedy nietylko nie wzrosną, ale mogą spaść jeszcze bardziej, stawiając dłużników w sytuacji bardzo trudnej, i powodując **niemożność spłacenia zaciągniętych pożyczek.** Zachodzi więc niebezpieczeństwo sztucznego rozdęcia produkcji, nieusprawiedliwionej warunkami gospodarczemi.

Również załamanie się (pod wpływem jakiejkolwiekbądź przyczyny) zaufania wewnętrznego — stanowi dla państwa praktykującego inflację, **niebezpieczeństwo niesłychanie poważne.** Przypuśćmy bowiem, że wskutek zachwiania się zaufania do dolara, państwa zagraniczne zaczną jeszcze gwałtowniej, niż dzisiaj, wycofywać swe złoto ze Stanów Zjednoczonych, a jednocześnie obywatele amerykańscy — **wycofywać wkłady z banków.** System bankowy zostałby wtedy rozsadzony. Amerykańskie instytucje emisyjne musiałyby dla ratowania banków jeszcze **bardziej zwiększyć obieg pieniężny,** a wtedy dolarowi groziłaby niewątpliwie **dewaluacja.** Nie uratowałyby go nawet te kolosalne rezerwy złota, jakie spoczywają dziś w skarbcach Banków Federalnych.

Nie może być mowy o inflacji

Inflacja nie jest więc takim prostym i skutecznym środkiem na zaradzenie przesileniu gospodarczemu. Stany Zjednoczone, rozporządzające 3 miljardami dolarów rezerwy złotej i blisko 2 miljardami rezerwy emisyjnej, mogą sobie jeszcze pozwolić **na ten eksperyment.** Jeżeli zaś chodzi o Polskę, to absolutnie nie możemy pozwolić sobie na ten **ryzykowny eksperyment.** Zresztą jest to dla nas kwestja nieistotna, gdyż, jak wiadomo, rządowe czynniki zdecydowanie **wypowiedziały się w tym kierunku i zdecydowanie potępiły wszelkie pomysły inflacyjne** zwłaszcza, że znalazły one swój wyraz na łamach socjalistycznego organu, w „Robotniku" oraz w pewnych środowiskach.

Na gruncie naszym w pierwszym rzędzie chodzi o utrzymanie dotychczasowej **polityki pieniężnej Banku Polskiego.** Polityka ta przewidująca i świadoma swych celów zapewnia zupełną **stałość naszej waluty** i w r. ub. wydała tak dobre owoce, że mogliśmy być dumni, że złoty polski oparł się zwycięsko silnym wstrząsom i to wtedy, gdy waluta angielska a nawet i amerykańska chwiały się w swych podstawach. U nas na pomysły inflacyjne i wprowadzanie ich **w obieg** niema czasu, ani miejsca, ani żadnej racji po temu. Nakazem będzie i jest wytrwać na zajętej i *tak silnie ugruntowanej* już pozycji.

Chcemy, by dzieci nasze nauczyły się kochać pokój

Min. Zaleski o rozbrojeniu moralnem

„Le Petit Parisien" z dn. 28 bm. zamieszcza **wywiad, jednego ze specjalnych wysłanników pisma w Genewie, p. Roubaud z Ministrem Zaleskim.** Wywiad dotyczy polskiego projektu o rozbrojeniu moralnem, zaopatrzony jest w komentarz p. Roubaud, podkreślający doniosłe znaczenie projektu polskiego w dziele podjętem przez obecną konferencję genewską. Zdaniem p. Roubaud **projekt polski zapełnia lukę i wchodzi zupełnie naturalnie, obok projektu francuskiego w ramy komisji politycznej,** której utworzenie zdecydowane zostało przed kilku dniami. P. Minister Zaleski wyłożył dziennikarzowi francuskiemu **pobudki, któremi kierował się rząd Polski** składając najpierw memorandum o rozbrojeniu moralnem w dn 17 września 1930 r., a następnie — przed kilkunastu dniami — projekt stopniowej realizacji tych zasad. P. Minister Zaleski zakończył: „Nie czynię sobie złudzeń co do możliwości natychmiastowych wyników. **Rozbrojenie moralne, tak jak ja je rozumiem, jest dziełem na daleką metę, ale jest to jeszcze jeden powód więcej, by nie odkładać jego stopniowej realizacji. Wyniknąć z tego może, ukształtowanie się nowej umysłowości.**

WIELU Z NAS NAUCZYŁO SIĘ KOCHAĆ POKÓJ W OKOPACH; ŻYCZĘ — I TO JEST GŁÓWNYM CELEM INICJATYWY POLSKIEJ — BY DZIECI NASZE NAUCZYŁY SIĘ TEGO W SZKOLE".

P. Roubaud zaś kończy wywiad w sposób następujący: **„P. Zaleski rozmawiał ze mną z największą jasnością.** Nie pozwolił sobie na żadną aluzję do tego czy innego kraju, obecnie reprezentowanego w Genewie. Jego spostrzeżenia, jego sugestje odnoszą się do wszystkich państw, do wszystkich narodów, **które szczerze wyrzekają się, na teraz i na przyszłość, ducha wojny"**

Konferencja Okrągłego Stołu w Szanghaju

W łunach pożarów i pod ochroną floty amerykańskiej

Na nadzwyczajnem zebraniu Rady Ligi Narodów przewodniczący Paul Boncour przedstawił plan przywrócenia pokoju na Dalekim Wschodzie.

Plan zawiera następujące punkty:

1) Natychmiastowe zwołanie w Szanghaju **konferencji złożonej z przedstawicieli rządów:** chińskiego i japońskiego, w celu bezzwłocznego przerwania działań wojennych;

2) **Spowodowanie oświadczenia ze strony Japonji, że nie ma ona zamiaru osiągnięcia w Szanghaju celów politycznych ani terytorjalnych** ani stworzenie tam koncesji japońskiej, — poczem Chiny oświadczyłyby natomiast, że gwarantują bezpieczeństwo i nienaruszalność **terytorjum koncesji międzynarodowej.**

Paul Boucour wezwał następnie przedstawicieli Chin i Japonji do przyjęcia proponowanego planu i oświadczył, że przedstawiciel Francji w Szanghaju gotów jest z akcją tą współdziałać. Również przedstawiciele **Anglji, Ameryki, Włoch i Niemiec przyłączyli się do apelu** przewodniczącego Boncour'a.

Przedstawiciel Japonji **Sato** oświadczył, że nie jest upoważniony do przyjęcia warunków Rady Ligi i od decyzji rządu swego uzależnia zaakceptowanie całej tej propozycji.

Poseł chiński Yen uznał natomiast plan za możliwy do wykonania i oświadczył, **że** w tym kierunku będzie usiłował **nakłonić** swój rząd do przyjęcia go.

Biuro Wolffa donosi w związku z tem z Genewy o **sensacyjnem oświadczeniu angielskiego ministra Spraw Zagr. Simona, który poinformował Radę Ligi oficjalnie o rokowaniach, które się toczyły na pokładzie angielskiego okrętu wojennego pomiędzy reprezentantami Chin i Japonji w obecności angielskiego komendanta.** Obaj przeciwnicy doszli do zasadniczego porozumienia i poinformowali o wyniku swoich rokowań rządy w Tokio i Nankinie.

Japoński minister Spraw Zagr. **Yoschisawa** oświadczył delegacji japońskiej w Genewie, że rząd japoński nie ma nic przeciwko temu, by w **SZANGHAJU ODBYŁA SIĘ KONFERENCJA OKRĄGŁEGO STOŁU.**

W genewskich kołach **chińskich krążą natomiast pogłoski, że Japonja gra tylko na zwłokę.** Na dzień 2 marca bowiem postanowiona była ofenzywa japońska, nowe posiłki japońskie wysyła się nadal na plac boju a zapewnienia Japończyków powodowały zawsze rozczarowanie!

Pomimo optymistycznych wiadomości, nadchodzących z Genewy, jak donosi biuro Reutera, **szalał w Szanghaju w dniu 1-go marca najstraszliwszy z pożarów, jakie dotąd notowano.**

Niepokojącą jest również wiadomość, że **większość amerykańskiej floty wojennej otrzymała rozkaz udania się na Ocean Spokojny.** — W pobliżu Dalekiego Wschodu znajdować się będzie obecnie **199 OKRĘTÓW WOJENNYCH, W TEM 12 PANCERNIKÓW I 33 ŁODZIE PODWODNE.**

Nagromadzenie amerykańskich sił morskich na Oceanie Spokojnym **może być zapowiedzią niezwykłych komplikacyj.**

Z walk japońsko-chińskich w Szanghaju

Na zdjęciu naszem widzimy fragment walki japońskich strzelców morskich z oddziałem wojsk chińskich.

Wszędzie ich pełno

Niemcy poza granicami „Vaterlandu“

W piśmie „Die Räder“ ukazał się obszerny **artykuł** Schoeneicha p. tyt. **„Bei den Deutschen im Ausland“,** który zawiera niezmiernie **interesujące, mniej jednak wiarogodne** dane o życiu **Niemców poza granicami „Vaterlandu“.**

„30 miljonów Niemców żyje poza granicami Vaterlandu — stwierdza zdecydowanie pan Schoeneich. W czasie wielkiej wojny żołnierze nasi, **maszerując na Wschód i Południowy Wschód** do Rosji, Galicji, Węgier, Rumunji, Serbji **„odkryli“ setki tysięcy Niemców** żyjących zdalą od ojczyzny. Dzisiaj wiemy już, że **naród sięga dalej niż państwo.**

W 21 państwach Europy **żyją** Niemcy jak mniej albo więcej zamknięte grupy narodowe I tak **w sześciu państwach są na własnym terenie i mają przewagę rządzącą** (Bagatela!) Są to: **Niemcy, Austrja Niemiecka, Gdańsk, Szwajcarja, Luksemburg, Lichtenstein.** W 15 innych państwach są grupami narodowemi: **We Francji Belgji, Holandji, Danji, Estonji, Łotwie, Litwie Polsce, Czechosłowacji, Węgrzech, Rumunji, Bułgarji, Jugosławji, Italji Rosji.** Autor żali się, że nie wszędzie grupy te poczuwają się do przynależności do Macierzy np. Niemcy Szwajcarscy. Poza Europą żyją Niemcy we **wszystkich innych częściach świata W XIX wieku osiedliło się w Ameryce 5 miljonów Niemców,** w południowo-zachodniej Afryce żyje około 10 000 Niemców, w Południowej Afryce 35.000, w Australji około 100.000, **w Azji są „tysiące, których ilość ustalić się nie da“.** Autor ubolewa nad wynarodowieniem niektórych zagranicznych Niemców. „Są ludzie o niemieckiem nazwisku i mowie, którzy uważają się za należących już do innego narodu. „Jestem teraz Francuzem albo Węgrem, albo Polakiem...“ (Czy nie są to przypadkiem „Niemcy“ z Alzacji lub Pomorza?)

Są też całe grupy narodowe o obcym języku macierzystym, które wskutek zmieszania krwi, tradycji długiego współmieszkania, nasiąkania niemiecką kulturą należą do kulturalnej niemieckiej wspólnoty. Do grup tych zalicza autor **Mazurów w Prusach Wschodnich i Wasserpolaków na Śląsku.**

W dalszym ciągu autor omawia obszernie sprawę **szkół niemieckich w państwach zamieszkałych przez mniejszości niemieckie.** Okazuje **się, że** w Estonji i Łotwie istnieje przeszło 100 **szkół** niemieckich. W Estonji Niemcy posiadają od sześciu lat **prawną autonomję kulturalną W** Brazylji np. jest **1200 szkół niemieckich**

P. Schoeneich niezadowolony jest jednak, że **rozkwit** niemieckości **na** całym globie nie jest takim, jakiegoby pragnął.

„Walka przeciw mowie niemieckiej toczy **się wszędzie,** aczkolwiek pod różnemi formami. **Na dawnem pruskiem terytorjum Polski nie wyświetla się nigdy niemieckich dźwiękowców** („ach jak mi żal, jak żal...“) **w Pradze** stolicy **państwa** zamieszkałego przez blisko 4 miljony Niemców **nie można znaleźć ani jednego napisu niemieckiego** (niestety nie skarży się autor na **Polskę** pod tym względem), a w południowym **Tyrolu italianizacja obejmuje wszystkie przejawy życia od kartek pocztowych aż do krzyżów cmentarnych.**

Autor nawołuje w zakończeniu do nawiązania ściślejszego kontaktu pomiędzy wszystkimi zagranicznymi Niemcami i przypomina słowa jednego z profesorów berlińskich który oświadczył: **„Przyszłość Niemiec zależy od tego, ile ludzi na całym świecie mówi po niemiecku“.**

Ku ozdobie pisma „Die Räder“, w którym ten interesujący artykuł się ukazał, widnieje **mapa Europy Wschodniej wskazująca tereny za mieszkałe zupełnie lub w przeważającej liczbie** przez Niemców, **WIĘKSZA CZĘŚĆ POMORZA WIDNIEJE NA TEJ MAPIE JAKO ZALUDNIONA PRZEWAŻNIE PRZEZ NIEMCÓW, a może nawet wyłącznie! Cała zaś Polska, Litwa, Ukraina, Węgry i Rumunja** są terytorjum, na którem po niemiecku można się swobodnie rozmówić...

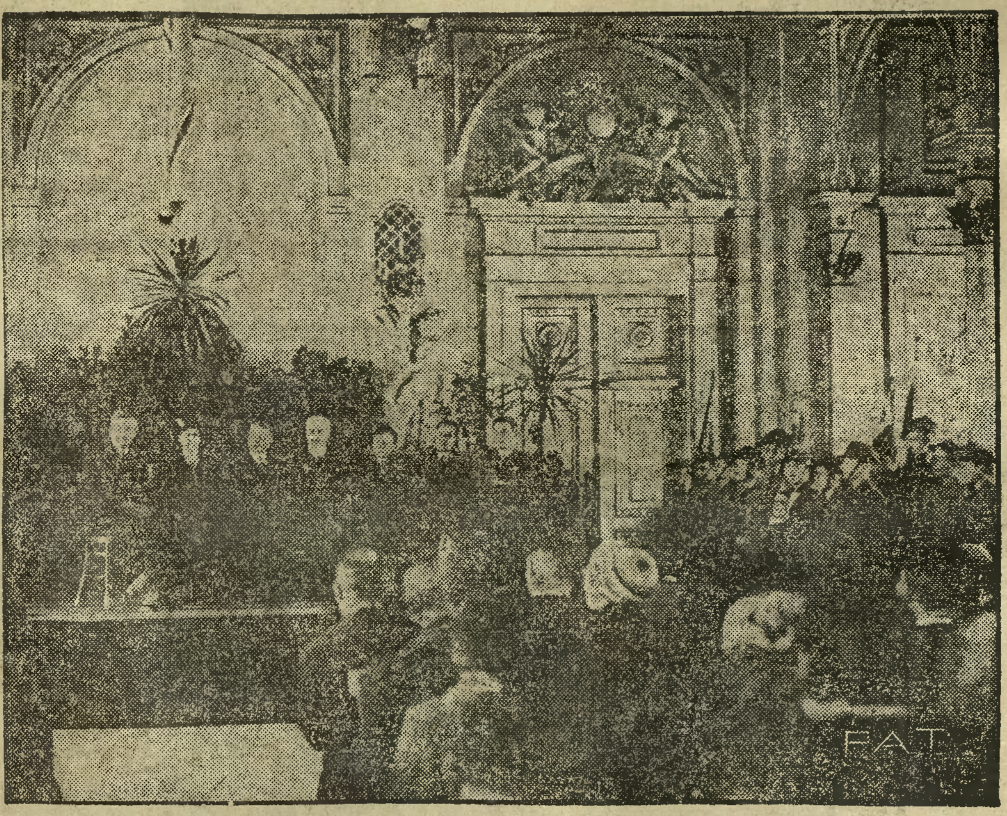
Jeśli wszystkie wyżej podane wiadomości są równie wiarogodne, to „Deutschtum“ zagranicą nie wydaje się zbyt wielką potęgą!

„Wykorzeńmy nienawiść z uczuć ludzkich“

Odczyt poetki polskiej w Genewie

W klubie międzynarodowym w Genewie odbyło się śniadanie, na którem p. Kazimiera Iłłakowiczówna wygłosiła przemówienie na temat „Poezja i pokój“. Śniadanie, któremu przewodniczyła prezeska Światowego Związku Kobiet dla Zgody Międzynarodowej p. d'Arcis, zgromadziło licznych przedstawicieli genewskiego i międzynarodowego świata politycznego i literackiego. Obecni byli m. in. minister Zaleski z małżonką, delegat węgierski hr. Apponyi, delegat Finlandji Molsti, delegat Łotwy Feldman oraz szereg wybitnych członków różnych delegacyj, urzędników Ligi Narodów itd. Świetnie ujęte przemówienie p. Iłłakowiczówny, która podkreślała konieczność **wykorzenienia** z uczuć ludzkich uczucia **nienawiści,** będącego źródłem wszelkiej niezgody i nieporozumień międzynarodowych, zrobiło wielkie wrażenie i było gorąco oklaskiwane. **Genewski amerykański komitet kobiecy postanowił wydać to przemówienie drukiem.**

Harcerstwo polskie ku czci twórcy skautingu

Warszawska chorągiew harcerska urządziła wczoraj w sali Rady Miejskiej uroczysty obchód, celem uczczenia 75 rocznicy urodzin twórcy skautingu (harcerstwa) gen. Baden-Powella. W akademji tej wziął m. in. udział harcmistrz Kamiński, prezes Sądu Okręgowego w Warszawie (x).

Od Wydawnictwa

Korporacja Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Województwo Pomorskie z siedzibą w Toruniu na swem ogólnem zebraniu dnia 20 lutego 1932 r. powzięła uchwałę, którą poniżej Szanownym naszym Czytelnikom komunikujemy i do której także nasze wydawnictwo się przyłącza:

„Zważywszy, że wydawnictwa przechodzą obecnie bardzo ciężki kryzys gospodarczy, uwydatniający się w zanikaniu płatnych ogłoszeń, natomiast publiczność zwraca się coraz częściej o umieszczenie różnych komunikatów bezpłatnie, które, gdy była konjunktura korzystniejsza, chętnie też wydawnictwa bezpłatnie zamieszczały, — w obecnym trudnym czasie wydawnictwa są zmuszone przejściowo pobierać opłaty za wszelkie komunikaty, by móc nadal swych współpracowników opłacać i dać zatrudnienie. Wobec powyższych argumentów, uchwalono **pobierać opłatę za wszelkie komunikaty o walnych zgromadzeniach, odczytach, pokazach, zebraniach towarzyskich, przedstawieniach, rewjach. wszelkich zawodach sportowych i t. p. imprezach** w wysokości 50 proc. poniżej cennika normalnego od swych ogłoszeń. Uchwała ta obowiązuje od 1-go marca 1932 r. na przeciąg jednego roku.

Korporacja Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Woj. Pomorskie z siedzibą w Toruniu.

Za Zarząd:

Edward Stefanowicz, prezes.   T. Szutkowski, sekretarz.

Ksiądz Urban na audjencji u Ojca Św.

„Osservatore Romane“ w Nr. 43 z dnia 21 lutego r. b. zamieszcza wiadomość, że Ojciec Święty przyjął na audjencji ks. Jana Urbana z Krakowa.

Ks. Urban zwalczany namiętnie przez prasę endecką, m. in. i „Słowo Pomorskie“, znany jest ze swych ostatnich wystąpień publicystycznych w sprawie projektu prawa małżeńskiego, opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną.

Zmiana francuskiej polityki złota?

Prasa amerykańska donosi, że rząd francuski postanowił ograniczyć znacznie przywóz złota do Francji i pozostawić ze swoich należności w Stanach Zjednoczonych conajmniej 490 miljonów dolarów w depozycie tamtejszych banków. Zapasy te, które stanowią prawie wyłącznie własność francuskiego banku emisyjnego, a w nieznacznej części tylko depozyty paryskich banków prywatnych, wynoszą prawie połowę wszystkich należności europejskich w Stanach Zjednoczonych.

Według ostatnich obliczeń Federal Reserve Board, zapasy złota w Stanach Zjednoczonych, **które w sierpniu 1930 r. stanowiły jeszcze 42%** światowych zapasów złota, obecnie spadły już do 15%.

Polskie szyny dla Bułgarji

W związku z pobytem dyrektora generalnego Zjednoczonych Hut Królewska i Laura, Haasego, w Sofji, dowiadujemy się, że **sprawa oddania zamówień na 15 tys.** ton **szyn polskim hutom dla państwowych kolei bułgarskich dobiega końca.** Warunki finansowe tego zamówienia przedstawiają się jak następuje: Bułgarja płaci **połowę należnej sumy tytoniem,** resztę bonami kolejowemi, zagwarantowanemi przez rząd bułgarski. Celem sfinansowania zamówień będą musiały bony te być lokowane w bankach lub u osób prywatnych; stanowi to właśnie główną trudność przy tej transakcji. Konkurentami polskich hut są w tej transakcji Niemcy i Czechosłowacja.

Doskonałe kursy pożyczek polskich w New Yorku

Urzędowe kursy zamknięcia pożyczek polskich: 6 proc. Dolarowa 1920 r. —, 7 proc. Stabilizacyjna 1927-47 r. — 54.50, 8 proc. Dillonowska 1925-50 r. — 36.50, 7 proc. m. Warszawy 1928 r. — 43.00, 7 proc. Śląska 1928 r. — **44,00.**

Lokomotywa nr. 500

Święto polskiej wytwórczości

Jak już donosiliśmy, był przed kilku dniami — 27 lutego — **w Chrzanowie. w siedzibie Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce, uroczysty moment,** kiedy to w obecności dygnitarzy państwowych, ministra komunikacji, wojewody, dowódcy okręgu korpusu, przedstawicieli związków, organizacyj przemysłowych, technicznych i t. d. **puszczona została w ruch lokomotywa, na której widniała liczba porządkowa:** 500.

Pięćsetna lokomotywa wykończona w kraju! Pięćset olbrzymów komunikacyjnych, stworzonych własnym przemysłem, dających świadectwo rodzimej wytwórczości i tego hartu i produktywności, z jaką wskrzeszone tak niedawno do samodzielnego bytu państwo rozwija się i krzepnie. Jeśli z dumą obchodzimy różne jubileusze, jeśli wypisujemy słowa uznania dla różnych zasług — to dlaczegożby nie uwieńczyć laurem tej cyfry „500“, widniejącej na stalowym rumaku, puszczonym w ruch w Chrzanowie, by bieg swój doprowadził do **egzotycznej Oudjdy w Marokku i tam, za siódmą górą i siódmą rzeką,** był znakiem widomym tej ekspansji, po jakiej idzie droga naszego eksportu, w tak stosunkowo krótkim czasie chlubiąca się tak doniosłemi rezultatami!

Na gruzach rozbitych przez zmagania wojenne, na wyniszczonych przez wszystkich 3-ch zaborców w czasie wojny światowej szlakach i warsztatach komunikacyjnych — **stwarzamy w r. 1920 pierwszą polską fabrykę lokomotyw.** Przypomnijmy sobie to smutne dziedzictwo. jakie przejęliśmy po zaborcach: te wagony bez szyb, bez drzwi, bez ławek niekiedy — te zużyte ciągłemi przerzuceniami z frontu na front lokomotywy, przez lata całe nieremontowane, — te setki stacyj kolejowych w zgliszczach, w melancholijnych resztkach popalonych budynków, o potrzaskanych w czasie przeróżnych „odwrotów“ urządzeniach technicznych.

I przypomnijmy sobie to cudowne dzieło błyskawicznego doprowadzenia komunikacji kolejowej do rozkwitu — gdy równocześnie na czterech frontach toczyła się walka o granice państwa, a równocześnie twórcza praca, zakasanie rękawów do pracy, niezmordowanej i niemal ponad siły!

A dziś, po upływie jednego dwunastolecia, **minister komunikacji imieniem Rządu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej patronuje uroczystości uruchomienia 500-nej lokomotywy, wyprodukowanej w kraju, na użytek dalekich egzotycznych ludów, do których doszła dobra sława naszej wytwórczości.**

Oto triumf wytrwałej pracy polskiego inżyniera i polskiego robotnika. Bo — z dumą to stwierdźmy — wszystko, co tych 500 żelaznych rumaków ożywia, jest rodzimej wytwórczości, wszystkie odlewy, wszystkie kute części składowe. A nie jest to pierwsza wyprawa rodzimej produkcji w tej dziedzinie na forum zagraniczne. **Już 10 lokomotyw dostarczyliśmy dla Bułgarji, 6 dla Łotwy, a ta 500-na lokomotywa, która została przed kilku dniami poświęcona, jest jedną z 12-tu, które podjęliśmy się dostarczyć dla Marokka.**

Właśnie w chwili, w której te słowa piszemy — 500-na polska lokomotywa przejeżdża z Chrzanowa do Gdyni, do własnego polskiego portu. **Tu ją czeka okręt, płynący pod polską banderą,** twór polskiej produkcji popłynie do Oranu w Algerji, skąd szlakiem lądowym dostanie się do miejsca swego przeznaczenia: stacji **Oudjda w Marokku.**

Czy jest na ziemiach polskich obywatel, którego serca nie rozpierałaby duma, kiedy się dowiaduje o tym bajecznym zasięgu polskiej wytwórczości? Silą się wciąż złe i złośliwe pióra, aby polską rzeczywistość przedstawiać w świetle ponurem, upiornem, koszmarnem, aby sączyć jad w dusze, krzewić pesymizm. Ale ta polska rzeczywistość ma zaprawdę inne zabarwienie, inny ton, inne troski i inne radości, niżli w społeczeństwo wmawiają nałogowi defetyści.

Ta polska rzeczywistość — to **walka o równowagę budżetu, o stałość waluty, o aktywność bilansu, o przetrwanie światowego kryzysu gospodarczego.** I ta polska rzeczywistość — to mrówcza praca polskiego inteligenta i polskiego robotnika.

Pięćsetna lokomotywa polska, sunąca właśnie z polskiej fabryki do polskiego portu eksportowego, to przedewszystkiem krzepiący obraz **tej rzeczywistości,** która nie załamuje **rąk** w biadaniach i defetystycznych żalach, a zakasuje rękawy do pracy i — zwycięża.

Najbogatszy człowiek świata

„Jego Ofiarna Wysokość“ i jego 150 żon

W pojęciach człowieka Zachodu *maharadża jest indyjskim Rockefellerem lub Vanderbildtem* i koniec. W pojęciu człowieka Zachodu *maharadża jest mniej lub więcej równy maharadży, coś tak jak zrównaną między sobą jest kosmopolityczna arystokracja Europy* Nic mylniejszego nad te pojęcia. Skarb najbogatszego z maharadżów jest skarbem zbieranym przez zgórą sześćset lat w najbogatszej w skarby części świata; jego klejnoty należały do Wielkich Mogołów i padyszachów. — Państwo najbogatszego z maharadżów acz ujęte w karby władzy angielskiej jest wciąż jeszcze bardzo znacznym obszarem: ekspres jadący ze wschodu na zachód dla przebycia tego obszaru potrzebuje pełnych dwadzieścia cztery godzin. *Najbogatszy z maharadżów panuje miłościwie nad ludnością 12 miljonów* głów, ludnością liczniejszą niż ludność Węgier. Od swej stolicy nosi tytuł nissama *Haidarabadu.*

Z tej stolicy, Hajdarabadu, wyjeżdża stosunkowo rzadko; to co mogłaby mu dać Europa ma on u siebie w domu, to co mu dać może tylko Wschód tego na Zachodzie nie dostanie. Nie wyjeżdża może i dlatego, że *całą preokupacją myślą i zajęciem tego jedynego na świecie w swym rodzaju człowieka jest troska o to, co go wyróżniło od wszystkich innych: troska o swe skarby.*

Najbogatszy człowiek na ziemi jest skąpy Jest człowiekiem Wschodu. Targuje się jak mały Grek ze smyrneńskiego bazaru z handlarzami, dostawcami jego dworu, wykonawcami jego robót. Targuje się z ogrodnikami swych ogrodów i wzdycha do czasów niewolnictwa. Targuje się i narzeka, że tak wiele tak bardzo wiele kosztuje go pilnowanie jego skarbu *Wojsko...*

Wydatki wojskowe Hajdarabadu streszczają się niemal w pełni do utrzymywania stolecznego garnizonu. Tuż obok w Sekundarabadzie stoi cała dywizja brytyjskich sipajów Ale nissam woli mieć własną armję. Armja ta jest zaciężna. Służą w niej synowie dalekich podhimalajskich plemion, żołnierze z Pendżabu, Iraku i Abisynji. Są *doskonale płatni, noszą wspaniałe mundury,* chodzą w pruskiego kształtu pikelhaubach. Dla ludności Hajdarabadzkiej są zupełnie obcy, tak obcy jak pułki Szwajcarów czy Sasów na dworze Ludwika XVI. Odcięci od własnej ojczyzny związani są na szereg lat z nissamem. Muszą mu być wierni.

Sam nissam jest — znowu dla lepszego strzeżenia swych skarbów — wiernym *wasalem białego Cesarza Indyj.* W latach wojny światowej złożył Nissam białemu Cesarzowi dwadzieścia miljonów funtów (prawie miljard złotych) najzupełniej dobrowolnego datku, — niemniej jednocześnie wyekwipował, wysłał i *utrzymywał 5 hajdarabadzkich dywizyj we Flandrji i Iraku.* Kosztowało to zapewne drugich 20 miljonów. Poczem król i cesarz Jerzy V nadał swemu wasalowi tytuł ‚Exalted Highness“ — co w polskiem tłumaczeniu, — oznacza mniejwięcej tyle co *„ofiarna Wysokość“.*

Nissam z Hajdarabadu ma zdawna specjalne względy w oczach Anglików. Przedewszystkiem jako dynasta nie *posiada w swych tradycjach walki z Anglją, lecz przymierze.* Dzięki temu przymierzu z tzw. Wschodnio-Indyjską Kompanją uzyskał temu lat 150 wyzwolenie z pod zależności Wielkiego Mogoła. Od tego też czasu datuje się i system podatkowy istniejący w Hajdarabadzie. System ten jest niesłychanem łupiestwem i zdzierstwem obciążającem najszersze warstwy ludności. Anglja toleruje to najspokojniej; gniew ludności zwraca się w ten sposób wyłącznie przeciw nissamowi. Nissam zaś opłaca ze swej strony daninę na rzecz skarbu Imperjum.

Stratę tę próbuje sobie odbić na swych przedsiębiorstwach handlowych. Jednem z takich są ogrody. Ogrody wschodniego magnata są to właściwie wielkie sady owocowe i ogrody kwiatowe przeznaczone na zysk. — Zresztą nietylko handlowy. Rok rocznie wedle starego zwyczaju w tych stronach maharadża każe wypełniać wielkie kosze najpiękniejszemi owocami i rozsyła je swym możnym lennikom nababom jako upominek przyjaźni. Tak wyszczególnieni odpłacają się innym darem; pękatemi workami rupji, które spoczną w podziemnych skarbcach nissama. Zwyczaj tak każe. Nissam bardzo skrupulatnie przestrzega tego zwyczaju.

W swoim czasie *pewna Angielka,* przybyła do Hajdarabadu, wszczęła gwałt o fakt że *wśród dam haremowych nissama znajdują się dwie Angielki.* Władze brytyjskie wolały oczywiście nie wdawać się w tą sprawę, ale nissam sam oświadczył, że *wśród swych niewolnic ma nie dwie ale jedenaście kobiet, które by miały prawo do obywatelstwa Albionu i* które nie mają najmniejszych chęci opuszczać zamek hajdarabadzki. Ogółem ‚kobiecy dom“ nissama liczy 150 osób, w czem znajdują się przedstawicielki niemal wszystkich ważniejszych krajów, napewno zaś wszystkich ras. Ale są to wszystko sprawy domowe Jego Ofiarnej Wysokości Nissama.

Czy wiecie że...

— W Paryżu w roku 1931 ofiarami ruchu ulicznego padło 499 osób, z których 60 proc. zostało przejechanych przez auta.

— Prezes związku piekarzy w Stanach Zjednoczonych H. Stude, twierdzi, iż na skutek stosowania przez Amerykanki djety odtłuszczającej i redukującej ilość pokarmów mącznych konsumcja zboża w Stanach zmniejszyła się o 100 miljonów buszli.

Lot w stratosferę z bieguna północnego

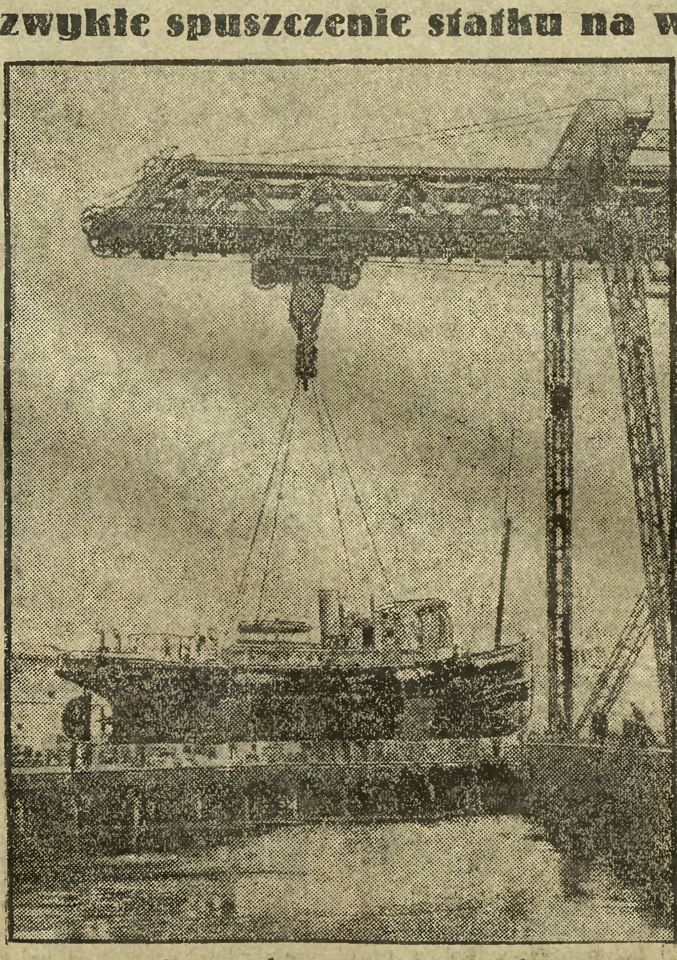
600 km. na godzinę — oto szybkość samolotu w stratosferze

Prof. **Piccard,** sławny ze swego lotu w stratosferę podczas pobytu w Paryżu mówił szerzej o swych planach na przyszłość. Piccard oświadczył, iż przygotowania do drugiego lotu są już ukończone.

Wzlot nastąpi prawdopodobnie z **Augsburga.** Dokładnego terminu prof. Piccard jednakże nie podaje, zamierzając widocznie znowu zaskoczyć świat zupełnie nieoczekiwanym startem. Lot ten, który **nastąpi w r. 1932, ma być głównie przygotowaniem do daleko większego przedsięwzięcia stratosferycznego, które prof. Piccard zamierza zorganizować dopiero w r. 1933.** Start do tego lotu w stratosferę ma nastąpić możliwie w **pobliżu bieguna północnego.** Prof. Piccard wyraża się z takim entuzjazmem o niewyeksploatowanych możliwościach gospodarczych i naukowych, jakie przynieść może zbadanie atmosfery nad okolicą polarną, iż nie ulega wątpliwości, że w locie tym sam weźmie udział.

Prof. Piccard mówi także o ekonomicznej stronie zastosowania samolotów do lotów w stratosferze. Zdaniem jego silnik stratosferyczny z kompresorem zużywa więcej paliwa. Samolot taki rozwija jednakże **potrójną szybkość.** Prof. Piccard przypuszcza, iż **szybkość samolotu w stratosferze wyniesie przeciętnie 600 km. na godzinę.** Co do bezpieczeństwa zaś lotów w stratosferze oświadczył Piccard, iż lot taki jest stokroć pewniejszy, niż na wysokości 700 czy 1000 metrów.

Niezwykłe spuszczenie statku na wodę

W Bostonie w Stanach Zjednoczonych nowy parowiec został spuszczony na wodę w niezwykły, dotąd niepraktykowany sposób. Olbrzymi żóraw uniósł statek ze stoczni i zwolna opuścił na wodę. Sam statek zaopatrzony w silniki Diesla zbudowany jest całkowicie bez nitów.

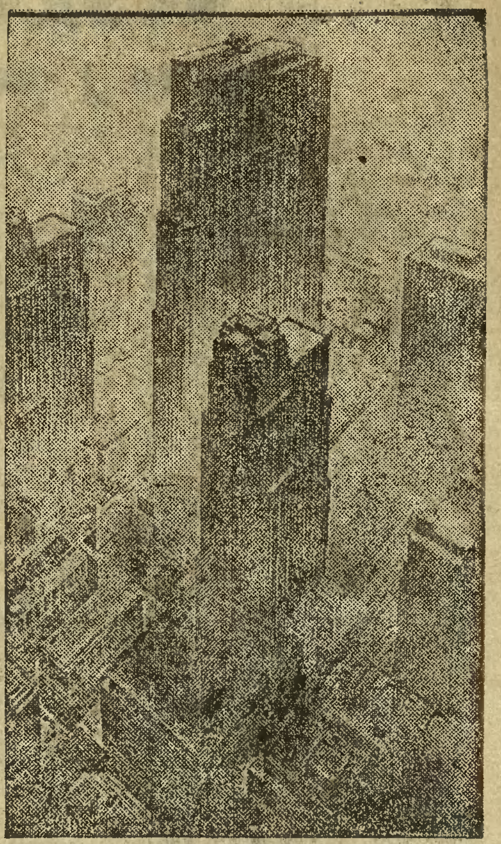
Srebrny medal dla — psa

Ze Sztokholmu donoszą, iż szwedzki klub **Kennel odznaczył w tych dniach wielkim srebrnym medalem za „chwalebne czyny“ — psa.** — Odznaczony został **pies owczarski Roy,** należący do **wdowy po pewnym kapitanie,** mieszkającej od wielu lat w samotności na małej wysepce skalistej w pobliżu wybrzeży Szwecji. **Pies był** jej jedynym towarzyszem. Z powodu dość znacznej odległości wysepki od lądu samotna wdowa często przez długie miesiące w razie niepogody była odcięta od świata, zwłaszcza jeśli morze pokrywał lód zbyt słaby, aby udźwignąć człowieka.

Roy w długich miesiącach samotnego pożycia z wdową tak dalece przyzwyczaił się do swej pani, iż nauczył się rozumieć nawet jej mowę i spełnia wszystkie życzenia, wyrażone językiem ludzkim. Jeśli mu pani mówiła, iż na dworze jest zimno i należałoby wpuścić kota do domu, Roy wybiegł, aby po krótkim czasie wrócić z kotem w pysku, którego delikatnie składał przed swą panią. **Kiedy wdowa pewnego dnia ciężko chora nie mogła wstać, a zapas żywności już się skończył, poskarżyła się psu. Pies znikł, aby wrócić po kilku godzinach z człowiekiem z lądu, którego swym szczekaniem zmusił, by udał się z nim na wyspę.**

Medal srebrny otrzymał pies jednakże za następujący **czyn.** Pewnego dnia pani jego udała się po lodzie na ląd, zabierając dla ostrożności jednakże **długi drąg.** Lód istotnie się załamał i **niewiasta i pies wpadli do wody.** Roy w krótkim czasie wydostał się na lód, podczas gdy jego pani kurczowo trzymała się krawędzi lodu. Wyraziła ona do psa życzenie, by przyciągnął drąg, leżący nieco dalej. Pies uczynił to i **trzymając jeden koniec drąga w zębach, ciągnął go tak długo, aż pani jego, trzymająca się drugiego końca, zdołała wydostać się na lód,** który jednakże w dalszym ciągu począł się załamywać. Wówczas **nakazała mu wdowa, by pobiegł na ląd po pomoc.** Pies po trzech kwadransach wrócił istotnie z gromadą i wdowę uratowano.

Radjo City — miasto radjowe w Nowym Jorku

Z inicjatywy i przy poparciu finansowem znanego multimiljardera amerykańskiego Rockefellera rozpoczęto przed kilku miesiącami w Nowym Jorku budowę miasta radjowego „Radio-City“ w którem mieścić się będą teatry, kino-teatry, opery, sale odczytowe największych korporacyj amerykańskich itd. Prace przy budowie Radio-City postępują w tempie iście amerykańskiem. Na ilustracji naszej widzimy plan przyszłego miasta radjowego w Nowym Jorku.

Faraon Tukenhamen — grabieżcą?

Dr. Pendlebury, kierownik angielskiej ekspedycji archeologicznej w Egipcie, która przeprowadziła owocne badania w Tel Amarna, stwierdził na podstawie znalezionych materjałów w grobach królewskich, że faraon Tutenkhamen popełniał czyny włamywacza i grabieżcy. Zaraz po wstąpieniu na tron kazał on wyłamać grób swego teścia Smen-Ka-Ra i przywłaszczył sobie wszystkie znajdujące się tam kosztowności. Na rozkaz faraona imię Smen-Ka-Ra zostało wymazane ze wszystkich pomników i gmachów, a wszystkie skarby jego przeniesione do grobowca, który Tutenkhamen kazał zbudować dla siebie w dolinie Królów.

Chłopiec czy dziewczynka?

W Chinach przyjmują z honorami tylko noworodki rodzaju męskiego chłopcy bowiem kontynują tradycje familijne i oni tylko mają prawo składać cześć przodkom. Dziewczynki traktuje się niechętnie.

Dwaj sprytni awanturnicy, — Amerykanie postanowili wyzyskać sytuację i zarobić grubo na przesądach Chińczyków. Rozesłali ogłoszenia do wszystkich pism chińskich tej treści, iż sprzedają za cenę 2 dolarów meksykańskich cudowny eliksir własnej produkcji (50 proc. wody destylowanej, 50 proc. wody zwyczajnej) który gwarantuje przyjście na świat chłopca. Gdyby eksperyment się nie udał i na świat przyszła dziewczynka, wynalazcy zwrócą wpłacone dwa dolary. W ciągu dwóch lat przedsiębiorstwo prosperowało znakomicie fortuna Amreykanów rosła jak na drożdżach

Aż wreszcie wdały się w to władze i zakazały sprzedaży cudownego specyfiku.

Wesoły kącik

OBRONIŁ...

W sądzie. Adwokat broni klijenta:

— Wysoki sądzie, mój klijent jest — jak to widać odrazu — skończone zero, człowiek bez znaczenia. Wyrok skazujący go nie zrobiłby na nikim wrażenia!...

POWODZENIE.

Stresemann, gdy był ministrem spraw zagranicznych Rzeszy, zwykł był mawiać:

— Posiadam przyjaciół we wszystkich partjach, nawet we własnej.

PEWNOŚĆ

Hrabia Mucki udaje się do kasy banku i podejmuje 10.000 szylingów. Bierze paczkę banknotów i chowa ją do kieszeni. Kasjer zwraca mu uwagę, iż klijenci banku zwykle liczą pieniądze przy odbiorze.

— Tak? Proszę bardzo... (liczy) Sto, dwieście, trzysta... he, początek się zgadza, to i reszta będzie też w porządku. (chowa z powrotem banknoty).

Przez polskie morze na północ i zachód

O nowe drogi handlu zagranicznego

W dziedzinie obrotów handlowych z zagranicą weszliśmy w stadjum krytyczne i przełomowe. Trudności, na które napotyka ostatnio nasz wywóz na rynkach państw sukcesyjnych, t. j. Austrji, Węgier, Czechosłowacji, bądź to wskutek polityki kontyngentowania przywozu, bądź to wobec ograniczeń dewizowych, coraz **bardziej kurczą nasz stan posiadania w dziedzinie obrotów handlowych z temi państwami.** Tranzakcje z Rosją Sowiecką natrafiają również na wielkie trudności, nie przedstawiając ostatnio ilościowo poważniejszej pozycji. Istniejące **możliwości wywozowe do Niemiec zostaną ograniczone do minimum,** wobec uchwalenia przez gabinet Rzeszy rozporządzenia, wprowadzającego maksymalne cła przywozowe od towarów polskich, australijskich i kanadyjskich, **wyrażające się w 100-procentowej podwyżce ceł dotychczas obowiązujących.**

W tej wyjątkowej sytuacji, wobec faktycznego „oskrzydlenia" od wschodu, zachodu i południa NIEZMIERNEJ WAGI NABIERA DLA NAS MORSKIE OKO WYPADOWE NA SZEROKI ŚWIAT. Dziś stoimy wobec **jedynej racjonalnej orjentacji kierunkowej naszego handlu zagranicznego,** a to PRZEZ POLSKIE MORZE KU PÓŁNOCY I PÓŁNOCNEMU ZACHODOWI. Przystępując do **przestawienia kierunkowego naszych obrotów handlowych z zagranicą, musimy jednak liczyć się z panującemi obecnie w handlu światowym** tendencjami oparcia tych obrotów na zasadzie wzajemnej wymiany, na zasadzie „dam, jeśli dasz". Skoro przeto chcemy WYWOZIĆ NA RYNKI ANGIELSKIE, RYNKI PAŃSTW SKANDYNAWSKICH, DO FRANCJI, BELGJI I HOLANDJI, t. j. wszędzie tam, gdzie w dzisiejszych warunkach istnieją jeszcze dla nas poważne możliwości wywozowe — to **musimy zgóry przygotować się na zaspakajanie naszych potrzeb przywozowych w tych krajach.** Teza ta oczywiście spotkać się może z zarzutami, iż przywóz z tych państw byłby gospodarczo nieracjonalny, gdyż zbyt drogi i niedostosowany do naszych potrzeb. **Twierdzenie to jest mylne. Pokrywanie naszego zapotrzebowania, zwłaszcza przemysłowego, przywozem z Niemiec, Austrji, Czech i t. p., tłomaczyć bowiem należy w pierwszym rzędzie długoletnią tradycją i przyzwyczajeniem, biernością naszego handlu, zdanego na pośrednictwo wielkich domów importowych niemieckich, austrjackich i t. p.**

Jeżeli np. rozpatrywać będziemy dotychczasowy rozwój stosunków handlowych polsko-angielskich (gdyż Anglja stanowiła i stanowić będzie dla nas niewątpliwie najodpowiedniejszy teren do rozbudowy obrotów handlowych), to zaobserwujemy, stale rozszerzanie się tych **stosunków** w ostatnich latach. Udział Anglji **w wywozie polskim wynosił w roku 1931 — 17%, wobec 12% w r. 1930, 10,3% w r. 1929, a 9% w r. 1928.** Udział w przywozie wyniósł 7,1% względnie 7,9%, 8,5% i 9,3%. **W r. 1931 Anglja zajęła pierwsze miejsce jako polski rynek eksportowy, spychając na drugie miejsce Niemcy.**

Równocześnie **możliwości rozszerzenia naszego wywozu do Anglji są ogromne.** Ogólny udział Polski w obrotach handlowych Anglji nie przekracza łącznie 1%. Chłonność rynku angielskiego na wszystkie główne artykuły naszego wywozu żywnościowego, a częściowo i surowcowego jest bardzo duża. O istniejących w tej dziedzinie możliwościach świadczy fakt, że w ogólnym przywozie Anglji udział przywozu surowcowo-spożywczego wynosi 75,7%.

Podobna sytuacja istnieje również w stosunku do państw skandynawskich, bałtyckich **oraz zachodnio-europejskich.** Wywóz z Polski do Anglji oraz państw skandynawskich i bałtyckich wzrósł z 19% ogólnego polskiego wywozu w r. 1928 na 29% w r. ub., udział państw zachodnio-europejskich z 7 do 15%. W konsekwencji w r. ub. około 60% OBROTÓW ILOŚCIOWYCH W HANDLU ZEWNĘTRZNYM POLSKI ODBYWAŁO SIĘ DROGĄ MORSKĄ PRZEZ PORTY GDYNI I GDAŃSKA.

Stosunkowe zwiększenie udziału w naszym przywozie artykułów pochodzących z Anglji, krajów skandynawskich i zachodnio-europejskich nie zdaje się nastręczać większych trudności. Kraje te posiadają **przemysł, stojący pod względem technicznym na wysokim poziomie.** Wskutek spadku kursu funta oraz walut skandynawskich, **podstawy kalkulacyjne tego przywozu uległy niewątpliwie znacznej poprawie.** Pozycja Anglji w naszym przywozie przemysłowym jest już obecnie poważna. Dotyczy to m. in. przywozu metali, maszyn i aparatów, środków komunikacji, materjałów i wyrobów włókienniczych i t. p.

Jedynie poważniejsze objekcje przeciwko zacieśnieniu stosunków gospodarczych z wymienionemi państwami mogłyby być poczynione ze względu na zainicjowaną w Anglji politykę protekcjonizmu celnego, a w innych krajach politykę reglamentacji przywozu. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że **umiejętna polityka handlowa z naszej strony usunęłaby z łatwością te trudności** w drodze wzajemnych ustępstw celnych i kontyngentowych.

Reorganizacja linji bałtyckiej P. P. „Żegluga Polska"

P. P. „Żegluga Polska" zreorganizowało ostatnio swą linję bałtycką w ten sposób, że oba nowe statki przedsiębiorstwa „Śląsk" i „Cieszyn" kursować będą na linji: **Rotterdam — Gdynia — Gdańsk — Tallinn — Helsingfors.** Z chwilą uwolnienia zatoki Fińskiej od lodów, linja ta będzie nawet w miarę potrzeby przedłużona do Wyborga, co się da łatwo uskutecznić dzięki znacznej szybkości, jaką te statki mogą rozwijać. Oba statki wyposażone są w kabiny pasażerskie i oprócz towarów mogą przewozić po kilkunastu pasażerów.

Poza „Śląskiem" i „Cieszynem" na linji do Rotterdamu kursować będzie statek „Tczew", na linji do Helsingforsu zaś statek „Posejdon", należący do fińskiego towarzystwa żeglugowego, z którym „Żegluga Polska" współpracuje. Dzięki temu Gdynia będzie miała cotygodniowe połączenie zarówno z Rotterdamem, jak z Tallinem i z Helsingforsem.

W każdy wtorek statki w obu kierunkach będą przechodziły z Gdyni do Gdańska, skąd, po uzupełnieniu ładunku, będą odchodziły do Rotterdamu co piątek, do Tallinna i do Helsingforsu zaś co sobotę.

Najbliższe terminy odjazdu statków z Gdyni do Rotterdamu są następujące:

ss. „Cieszyn" — 8. 3., 5. 4. i 3. 5.
ss. „Śląsk" — 22. 3., 19. 4. i 17. 5.
ss. „Tczew" — 15. 3., 29. 3., 12. 4., 26. 4. i 10. 5.

Z Gdyni do Tallinna i do Helsingforsu:

ss. „Śląsk" — 8. 3., 5. 4. i 3. 5.
ss. „Cieszyn" — 22. 3., 19. 4. i 17. 5.
ss. Posejdon" — 15. 3., 29. 3., 12. 4., 26. 4., 10. 5. i 24. 5.

Ulgi kredytowe

dla spółdzielni rolniczych

Minister skarbu przedłożył Sejmowi projekt ustawy, upoważniającej ministra do **przedłużenia na okres do lat 20 terminów spłaty kredytów, udzielonych na popieranie spółdzielczości rolniczej lub do umarzania całkowitego lub częściowego takich należności Skarbu państwa od instytucyj rolniczych,** które powstały w związku z wydanemi za te instytucje gwarancjami, względnie z tytułu udzielonych tym instytucjom kredytów. Upoważnienie to stosuje się zarówno do bezpośrednich należności skarbu, jak i państwowych instytucyj kredytowych.

Kredyty te zostały spółdzielniom udzielone, lecz pogarszające się stale od połowy 1929 r. **położenie spółdzielczości rolniczej, w związku z ogólnym kryzysem gospodarczym, nie jest chwilą odpowiednią do wycofania tego kredytu, którego termin upływa w dniu 28 lutego** 1932 r. Spółdzielnie rolnicze nie są w stanie powiększać własnych kapitałów, skutkiem niewypłacalności swych dłużników nie mogą otrzymać swych należności, obroty ich zmniejszyły się niesłychanie, skutkiem niewypłacalności swych dłużników nie mogą otrzymać swych należności, obroty ich zmniejszyły się niesłychanie, skutkiem czego ponoszą częstokroć straty na prowadzeniu spółdzielni, nie są w stanie wyprzedać swych remanentów skutkiem zubożenia rolnictwa, same zaś zmuszone są opłacać wysokie odsetki za udzielone im kredyty towarowe i t. d. Wszystkie powyższe przyczyny spowodowały niesłychanie ciężkie położenie spółdzielni i gdyby Bank Rolny, który dokonał podziału kredytów z powyższej sumy 10 milj. zł., zechciał obecnie ściągnąć swe wierzytelności, to zrujnowałby nietylko cały szereg spółdzielni, ale i mnóstwo poręczycieli (żyrantów) weksli, złożonych przez spółdzielnie na zabezpieczenie otrzymanych przez nie kredytów. Żyrantami tymi są zaś prawie wyłącznie rolnicy, tak więksi jak średni i drobni.

Zniesienie pociągów pasażerskich w niedziele na Pomorzu

Z ważnością od 1 marca br. *odwołuje się kursowanie następujących pociągów pasażerskich w niedzielę* na linjach okręgu Dyrekcji Kolei Państwowych w Gdańsku:

Na linji Tczew — Pelplin pociąg nr. 431 i 432; Czersk — Szlachta — Skórcz pociąg nr. 3353 i 3354; Starogard — Skórcz nr. 1832 i 1833; Hohenstein — Kościerzyna nr. 1921 i 1922; Bydgoszcz — Laskowice — Grudziądz nr. 421/634 i 635/426; Bydgoszcz — Unisław nr. 1329 i 1330; Unisław — Chełmno nr. 2855 i 2856; Chełmno — Kornatowo nr. 2833 i 2836 Kościerzyna — Kartuzy nr. 1623 i 1624; — Pruszcz — Bagienica — Dorotowo nr 1521 i 1532/1554; Tuchola — Koronowo 1722 i 1723 Pruszcz — Bagienica — Koronowo nr. 1751 i 1754; Iłowo — Mława — Działdowo 1628/29 i 1630/31; Toruń Przedm. — Jabłonowo Pom. nr. 351 i 352; Kowalewo Pom. — Golub nr. 1353 i 1354; Toruń Przedm. — Grudziądz nr. 527 i 530; Grudziądz — Gardeja — Łasin nr. 2651 i 2652; Gdynia — Kokoszki nr 4234 i 4235; Wejherowo — Zamostne nr. 9721/22 i 9751/52; Gdynia — Strzebielino nr. 5521/22 i 5523 i 5525.

Chojnice

— Echa zajść styczniowych przed Sądem. W dalszym ciągu procesu, przeciwko 24 oskarżonym o zajścia na rynku chojnickim w dniu 21 stycznia r.b. Sąd przystąpił do przesłuchania świadków.

Jako pierwszy zeznaje burmistrz Chojnic dr. Sobierajczyk, który przedstawił akcję pomocy bezrobotnym. W r. 1931 od 1 kwietnia pracowali bezrobotni 3 dni w tygodniu po 8 godzin, otrzymując 65 gr, za godzinę. Prace trwały do 1 stycznia, później stopniowo zwalniano ich na skutek braku odpowiedniej pracy i potrzebnych funduszów. Jeśli natomiast jakiś bezrobotny nie pracował, otrzymywał tygodniowo 2 zł. gotówki, naturalja wartości 5 zł. 2 kilo chleba na 1 osobę dorosłą. Niemowlęta i chorzy otrzymywali mleko i bezpłatną poradę lekarską. Dalej dawano węgiel i dostateczną ilość kartofli na zimę. Potrzeby bezrobotnych pokrywano z funduszu budżetowego wynoszącego 100.000 a tylko 6000 ze składek społeczeństwa. Dalej p. burmistrz zeznaje: Magistrat uchwalił by bezrobotni odpracowali węgiel w dziale bud., poczem zawiadomiono bezrobotnych by przybyli do pracy, co bezrobotni nie uczynili. Zawiadomiono 21 stycznia, że bezrobotni żądają kartek i deklaracyj na odpracowanie węgla nie podpiszą. Wydając opinję o wszystkich oskarżonych burmistrz stwierdza, że wszyscy uchodzą za spokojnych obywateli i dziwi się, że dali się oni namówić do awantur przez Peplińskiego.

W dalszym ciągu przesłuchano szereg świadków, którzy opisują zajście, charakteryzując zachowanie się poszczególnych oskarżonych.

Budujmy Flotę Narodową

Ze światowych rynków zbożowych

Zwiększone obroty — zwyżkujące ceny

Ubiegły tydzień przyniósł **wielką falę optymizmu na rynki zbożowe, obroty wzrastały z dnia na dzień, ceny wykazywały tendencję mocną.** Powyższa sytuacja kształtowała się przedewszystkiem w **zakresie pszenicy i kukurydzy,** w mniejszym zaś stopniu w zakresie pozostałych zbóż.

Przyczyny zmian na lepsze należą do najróżnorodniejszych kategoryj. Zacznijmy od najbardziej realnych. Należą do nich **duże zakupy australijskiej pszenicy przez państwa Azji Wschodniej,** szybkie łagodzenie przepisów przemiałowych (przymusowy przemiał krajowych zbóż przy przemiale) w krajach importerskich Europy, wzmożone zakupy Anglji, zwłaszcza kukurydzy przed wprowadzeniem ceł przywozowych oraz niewielki stosunkowo eksport rosyjski, a także wydatne zahamowanie eksportu z Rumunji i ze Stanów Zjednoczonych.

Mniej realnemi są kalkulacje oparte na komunikatach argentyńskich, dotyczących **niskich tegorocznych plonów,** dyskontowanie szkód, jakie **ostatnie mrozy wyrządzić miały w szeregu krajów, szczególnie zaś w Polsce i Rosji** oraz przewidywanie złych plonów na zasadzie obecnego stanu zasiewów ozimych w Stanach Zjednoczonych. Tego typu **przyczyny optymizmu są mocno niepewne,** gdyż dalszy przebieg wegetacji może bardzo poważnie odrobić straty, spowodowane dotychczasową pogodą. Wreszcie trzeci rodzaj przyczyn ożywienia leży **w planowanej ekspansji kredytowej Stanów Zjednoczonych,** sprzyjającej rozwojowi spekulacyjnych zakupów. Spekulacja ta opiera się na dwóch czynnikach, a mianowicie na fakcie, że **Stany Zjednoczone posiadają obecnie niesłychanie tanie zboże** oraz na grze, do pewnego stopnia uzasadnionej, na zwyżkę. Warto bowiem kupić, przetrzymać czas jakiś i sprzedać po zwyżonych cenach.

Cała ta fala pewnego ozdrowienia na rynkach zbożowych zaczęła się pomimo stwierdzenia, iż uchwytne **światowe zapasy zbóż przy początku lutego rb. były większe, aniżeli kiedykolwiek przedtem.** Ten fakt jest ciągle **groźnem memento,** bo niewiadomo, czy optymistyczne przewidywania sprawdzą się tak dalece, że stoki, zamiast przybierać, zaczną wreszcie topnieć. Prócz tej zasadniczej okoliczności **należy liczyć się jeszcze z dwiema groźnemi możliwościami.** Przedewszystkiem o ile tendencja zwyżkowa utrzyma się do czasu siewu zbóż jarych, wówczas żadna siła nie powstrzyma farmerów amerykańskich od znacznego powiększenia areału pszenicy jarej, co może w znacznym stopniu wpłynąć na wysokość zbiorów w Stanach Zjednoczonych i utrudnić sytuację rynków zbożowych na dalszą metę.

Drugim momentem, który zajść może — to **załamanie się zakupów spekulacyjnych** i gwałtowna podaż zmagazynowanego zboża, czego byliśmy już świadkami przy końcu 1931 r.

Telewizja na Targach Poznańskich

Na Targach Poznańskich — 1 do 8 maja — w roku bieżącym będzie poraz pierwszy w Polsce demonstrowany aparat telewizji. Możliwem jest, że niektóre fabryki sprzętu radjowego zainteresują się możliwością wytwarzania aparatów telewizyjnych w Polsce i, że Radjo Polskie zacznie nadawać obrazy przedstawień teatralnych i operowych, transmitowanych przez radjo, jak to uskuteczniono niedawno temu w Los Angelos. Mogłoby to doprowadzić do ogromnego spopularyzowania teatru i opery.

Ford także w Sztokholmie

chce budować montażownię swych samochodów

Jak donosi nasz korespondent ze Sztokholmu, znana fabryka samochodów „Ford Motor Co" zwróciła się do rządu szwedzkiego o zezwolenie na urządzenie montażowni samochodów na terenach wolnego portu w Sztokholmie. (t)

Konferencja rolniczo-turystyczna w Wejherowie

Z pobytu p. Wojewody Kirtiklisa na wybrzeżu

Ostatni dzień lutego minął w Wejherowie pod znakiem pierwszej oficjalnej **wizyty Wojewody Pomorskiego, p. Kirtiklisa** i uroczystości związanych z pobytem Włodarza ziemi pomorskiej **w stolicy Kaszub.**

Na granicy powiatu morskiego powitał dostojnego gościa starosta morski **p. Henszel.** Po przyjeździe do Wejherowa rozpoczęła się bezpośrednio w sali obrad sejmiku powiatowego w Starogardzie **konferencja rolniczo - turystyczna pod przewodnictwem p. Wojewody.** W konferencji wzięli udział reprezentanci 6-ciu powiatów: morskiego, kartuskiego, kościerskiego, starogardzkiego, tczewskiego, chojnickiego, m. Gdyni, szereg urzędów i instytucyj pomorskich oraz przedstawiciele rolnictwa kaszubskiego w liczbie około 50 osób.

Konferencję otworzył krótkiem zagajeniem Pan Wojewoda Kirtiklis, poczem wygłosili referaty **p. Dr. Hulewicz** i dyrektor szkoły roln. **p. Miksiewicz** na temat sytuacji gospodarczej w rolnictwie na Kaszubach i o osadnictwie kaszubskiem **p. Kaletha** prezes osadników z Kartuz. W odpowiedzi na wywody referentów przemawiali w dyskusji **p. Dr. Esden-Tempski** prezes Izby Rolniczej, dyr. Banku Rolnego w Grudziądzu **p. Zan,** prezes Kółek Rolniczych na wybrzeżu **p. Żylicz z Góry, p. poseł Tebinka** o zagadnieniach gospodarczo - rolniczych, dotyczących wybrzeża, a będących tematem obrad w Sejmie, prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego z Grudziądza **p. inż. Strzeszewski** na temat parcelacji na Kaszubach, wicekomisarz Rządu w Gdyni **p. Bederski** o sprawach przemysłowo-handlowych w związku z poruszonemi w referatach zagadnieniami budowy rzeźni i hal targowych w Gdyni. W dalszym ciągu omówił dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego p. Grabowski sprawy finansowe dotyczące rolnictwa, **p. Skarżyński** rolnik z pow. tczewskiego sprawy komunikacji kolejowej, **p. Poćwiardowski** z Kartuz sprawy świadczeń w Kasach Chorych i Ubezpieczalniach, **p. Mazurowski** z Tczewa sprawy osadnictwa, oraz **Świniarski** dyrektor mleczarni z Gdyni sprawy, dotyczące handlu nabiałem.

W drugiej części konferencji **p. dr. Majkowski** wygłosił referat o turystyce na Kaszubach i w Gdyni.

Treściwy referat o przemyśle ludowym wygłosił radca wojewódzki **p. Barciszewski.**

W dyskusji na temat turystyki przemawiali **pp. starosta Henszel, Zakrzewski z Gdyni i Kaletha z Chojnic.** Wreszcie po przemówieniu **p. Kiepala** na temat rozwoju dróg w powiecie morskim oraz starosty kościerskiego **p. Malanowskiego,** imieniem zebranych złożył podziękowanie p. Wojewodzie za zorganizowanie konferencji **p. Dr. Esden-Tempski.**

Posiedzenie zakończył p. Wojewoda przemówieniem, w którem zaznaczył, że zwołał konferencję **w celu zapoznania się ze stanem gospodarczym rolnictwa na Kaszubach, skoordynowania wysiłków pracy gospodarczej zaplecza z Gdynią** oraz podniesienia organizacji turystyki i przemysłu ludowego w północnej części Pomorza.

Po ukończonem zebraniu udał się p. Wojewoda do Ratusza, gdzie powitał p. Wojewodę imieniem obecnych członków Magistratu **burmistrz p. mec. Biliński, zwiedził świetlicę Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, świetlicę Związku Strzeleckiego, oraz złożył wizytę ks. dziekanowi Roszczynialskiemu i dowódcy Batalionu Morskiego p. ppułk. Kurkowi.**

W Starostwie przyjął p. Wojewoda delegację Rady Miejskiej i delegację Towarzystwa Właścicieli Nieruchomości. Wieczorem wziął p. Wojewoda udział w czarnej kawie, wydanej przez Starostę morskiego z okazji pobytu p. Wojewody w Wejherowie, poczem udał się p. Wojewoda do Gdyni, skąd następnego dnia udał się w drogę powrotną do Torunia.

Jabłonowo

— **Zebranie „Ogniska“ Z. N. P.** W sobotę, 5 marca o godz. 17 w szkole powszechnej odbędzie się zebranie „Ogniska“ Z. N. P. z następującym porządkiem obrad: 1) „Mowa i myślenie dziecka“ — ref. kol. Mieszkowskiego z Kruszyn; 2) „Równoległe nauczanie arytmetyki z geometrją w szkole powszechnej“ — ref. prof. Wytwińskiego z Brodnicy; 3) sprawozdanie z posiedzeń Zarządu Okręgowego — kol. Obrębski; 4) dyskusja i wybory nowego Zarządu. Na zebranie serdecznie zaprasza się ogół nauczycielstwa z Jabłonowa i okolicy. Zarząd.

— **Zebranie Teatru Ludowego.** Dnia 5 marca (sobota) o godz. 20 odbędzie się w Hotelu Dworcowym zebranie Teatru Ludowego, na które byłych członków oraz przyjaciół i sympatyków z kół młodzieży i obywatelstwa serdecznie zaprasza Komitet Organizacyjny.

Wstąp w szeregi LOPP.

Hej Strzelcy wraz...

Ze Zjazdu Prezesów i Komendantów powiatowych Związku Strzeleckiego Podokręgu Bydgoszcz

Stosownie do zapowiedzi, dnia 27 ub. mies. odbył się w Bydgoszczy zjazd prezesów i komendantów pow. Z. S. Obrady zagaił prezes ob. Czaczka-Ruciński, witając obecnych na sali p. starostę Dr. Beretę i przedstawiciela Armji p. mjr. Cenzartowicza. Po przyjęciu odczytanego przez ob. Krymskiego protokółu z ostatniego zebrania, nastąpiły sprawozdania prezesów grodzkich i powiatowych.

Tę część obrad zapoczątkował dłuższem sprawozdaniem Kierownik Pow. Grodzkiego Z. S. ob. kpt. Kalita, referując m. in., iż w Bydgoszczy istnieje 16 oddziałów Z. S. męskich i 2 oddziały żeńskie. Obecnie wszczęto starania o uruchomienie osobnej świetlicy żeńskiej, w której odbywać się już mają kursy zorganizowane w porozumieniu z Organizacją Kobiet do Obrony Kraju.

Jeśli chodzi o działalność Z. S. to zarząd korzystając z poparcia władz wojskowych dąży systematycznie do rozszerzenia zakresu wyszkolenia wojskowego. Wysiłki w tym kierunku przynoszą nadspodziewane rezultaty. Wyszkolenie żołnierskie, jak musztra formalna, szkoła strzelca i t. p. stanowią wielką siłę atrakcyjną dla młodzieży w wieku przedpoborowym i starszej. Młodzież doceniając, bowiem ważkość dobrze pojętego przysposobienia wojskowego garnie się do „Strzelca“ z najczystszych ideowych pobudek, zasilając szeregi w element co do jakości pierwszorzędny.

Postawa „Strzelca“ z punktu widzenia wojskowości, nie przedstawia nic do życzenia, czego najlepszym dowodem był nawet rozkaz pochwalny Dowódcy 15 dyw. piechoty, za dobry wygląd strzelców podczas ostatniej defilady.

Z dalszych sprawozdań dowiadujemy się, że **w powiecie bydgoskim** istnieje 9 placówek strzeleckich. Wszystkie oddziały posiadają własne świetlice. Bibljoteka wędrowna spełnia swe zadanie zadawalniająco, nie mniej jednak dążeniem jest uruchomienie bibljoteki przy każdej świetlicy. Pomimo przeprowadzania selekcji przy przyjmowaniu nowych członków, daje się zauważyć silny wzrost stanu liczebnego oddziałów. — Wyszkolenie przeprowadza się planowo ze ścisłem zastosowywaniem istniejących programów.

W powiecie mogilnińskim funkcjonuje 12 oddziałów o łącznej sile 550 strzelców. Własne świetlice znajdują się dotychczas tylko w Mogilnie i Trzemesznie. Zakładanie dalszych świetlic w toku. W Mogilnie organizuje się również oddział żeński Z. S., do którego zgłosiło się już 16 członkiń.

Powiat strzelnieński posiada 16 oddziałów o łącznej sile zgórą 600 ludzi. Oddział żeński jest 17-tym z rzędu i liczy 31 członkiń. Towarzystwo Przyjaciół Zw. Strz. składa się ze 130 osób. 221 strzelców posiada własne mundury.

W powiecie wągrowieckim „Strzelec“ rozwija się bardzo intensywnie. Placówek strzeleckich istnieje tam 17. Dwa oddziały znajdują się aktualnie w stadjum organizacji: W Wągrowcu i Gołańczy zawiązały się T-wa Przyjaciół Z. S., które własnym sumptem utrzymują świetlice. — Wykłady z dziedziny ogólno-kształcącej i wojskowej odbywają się nader często, przyczem wybitną rolę odgrywa w tem praca ref. wychow. obywatelskiego prof. Ptaka i kmd-ta pow. por. Wańtowskiego.

W powiecie szubińskim Związek Strzelecki reprezentuje 15 oddziałów i 3 pododdziały, do których należy młodzież przedpoborowa. W organizacji znajdują się oddziały w Wąsoczu i Keyni, jak również T-wa Przyjaciół Strzelca.

Żnin z okolicą posiada 8 placówek i kilka w stanie organizacyjnym. Wyrzyk 18 placówek. Dalsza akcja wróży najlepsze widoki rozwoju.

Kierownictwo Strzelca w Bydgoszczy poza normalnemi zajęciami programowemi, przygotowuje urządzenie na wiosnę zawodów strzeleckich wspólnie z innemi Towarzystwami uprawiającemi strzelectwo. Pozatem Strzelec bydgoski weźmie również udział w dorocznym marszu Warszawa-Sulejówek (dn. 19 bm.). Wobec tego, iż organizujące się oddziały żeńskie dotkliwie odczuwają brak wykwalifikowanych sił instruktorskich, w maju b. r. ma odbyć się specjalny kurs instruktorski dla kobiet. Prawdopodobnie kurs ten urządzony będzie w Solcu Kujawskim, lub w Warszawie.

Po wygłoszeniu sprawozdań ze stanu oddziałów w Podokręgu bydgoskim i resumé ob. Kłodnickiego z działalności organizacji wogóle, omówiono sprawę urządzenia uroczystości imieninowych ku czci Marszałka Piłsudskiego. W wyniku dłuższej dyskusji postanowiono zostawić oddziałom wolną rękę w doborze programów. W Bydgoszczy poza uroczystą akademją i pogadankami, urządzony zostanie dn. 19 bm. marsz patrolowy na trasie Bydgoszcz — Brzoza — Bydgoszcz, oraz strzelanie o odznakę strzelecką.

Bardzo obszernie debatowano nad sprawami wychowania obywatelskiego i zastanawiano się nad sposobem uregulowania pracy w zakresie wychowawczym i kulturalno-oświatowym. Dla ułatwienia zadania poszczególnym oddziałom, Kierownictwo Podokręgu zajmie się dostarczaniem stosownych podręczników, oraz gotowych tematów odczytowych. Opracowywanie powyższych tematów powierzono specjalnej komisji, w której skład weszli ob. Porzych, ob. Krymski i ob. prof. Garbicz.

Następne zebranie odbyć się ma dn. 2 kwietnia b. r. w Żninie.

Jak widać z powyższego, Organizacja Związku Strzeleckiego w Bydgoszczy i Nadnoteciu rozwija się wspaniale i naprzekór usilnym zabiegom różnych czynników pseudo-patrjotycznych a wrogich ruchowi P. W. zdrowa idea społeczna zatacza coraz szersze kręgi. Społeczeństwo nie reaguje już na demagogiczne wystąpienia „narodowców“ zdążające do zdyskredytowania „Strzelca“ w opinji publicznej. Akcja ich mająca na celu oszkalowywanie Organizacji na każdym kroku i przy każdej okazji, przyniosła jak widać wręcz przeciwne skutki. Ideologja strzelecka przyjęła się całkowicie, a wzrastająca z dnia na dzień popularność jej świadczy dobitnie, że „Strzelec“ dobrze zasługuje się Ojczyźnie.

Drobne zaburzenia bezrobotnych w Grudziądzu

Tłum bezrobotnych manifestuje przed ratuszem

W dniu wczorajszym z rana, wypłacono bezrobotnym dodatkowo zasiłek. Zasiłek miało otrzymać 2.100 bezrobotnych. Ze względu jednak na to, że przeznaczone na ten cel pieniądze z Wojewódzkiego Komit. Niesienia Pomocy Bezrobotnym nie nadeszły, Magistrat wyasygnował w miarę swoich zasobów gotówkowych pewną sumę, która wystarczyła na wypłatę zasiłku dla 1.100 bezrobotnych, dla reszty bezrobotnych t.j. około 1000 osób pieniędzy zabrakło. Bezrobotni którzy pomimo przyrzeczenia, że zasiłek otrzymają w dniach najbliższych, nie chcieli tego zrozumieć — udali się w liczbie około 500 osób, przed gmach Ratusza.

Delegację bezrobotnych przyjął w zastępstwie nieobecnego p. prez. Włodka p. wiceprezydent miasta p. Krobski, który wyjaśnił całą sprawę i zapewnił ich że najpóźniej do soboty pieniądze otrzymają. Po oświadczeniu delegacji o powyższem, bezrobotni poczęli zwolna rozchodzić się do domu wśród nastroju spokojnego. Niestety przy tej sposobności — jak zresztą często bywa, — znalazły się wśród bezrobotnych jednostki zupełnie obce bezrobotnym, łobuzerja, która usiłowała napaść na stojące na Dużym Rynku na targu kramy rzeźników, czemu oczywiście zapobiegła policja.

Łobuzerja idąc zwartą masą próbowała szczęścia na Placu 23 Stycznia gdzie również usiłowali urządzić napad na kramy, przyczem kilku osobników usiłowało rozbroić dwu policjantów pełniących na Placu służbę.

Przybyły na miejsce pluton policji rozpędził kolbami karabinów łobuzerję, przyczem kilku osobników aresztowano. Poza tym incydentem nigdzie spokoju nie zakłócono.

Pojawiły się fałszywe złotówki

Niedawno donosiliśmy o pojawieniu się fałszywych 5-złotówek, które w ilości wprost zastraszającej zalały teren Bydgoszczy i powiatu, a dziś znów musimy przestrzec Czytelników przed innemi falsyfikatami, tym razem nieco mniejszej wartości.

Podrobić pięciozłotówkę, to rzecz niełatwa, ale puścić ją w obieg wc zasie kiedy każdy kupiec próbuje dźwięku monety na ladzie każda przekupka na kamieniu rynkowym, a nawet konduktor tramwajowy na ławce — to już sztuka nielada. Dawniej, gdy fałszywy pieniądz był rzadkością za „gest“ uchodziło zgarnięcie kupy bilonu bez przeliczenia nawet — dziś zaś w urzędach pocztowych które uważane są za najlepsze filtry bilansowo - banknotowe, ludziska odbierane grosiwo w palcach obracają, bo, a nuż zawieruszy się coś fałszywego. Z tego też powodu fałszerze pieniędzy popuścili z ambicji i postanowili zgodnie z dewiza „wielki obrót“ — mały zysk“, dojść do swego przez fabrykowanie monet drobniejszych, mniej pokaźnych od pięciozłotówek lecz za to w większej ilości, jako że moneta tańsza, np. złotowa zawsze jakoś „w tłoku“ ujdzie.

Falsyfikaty jednozłotowe, których już kilka policja skonfiskowała, najłatwiej poznać przez porównanie z prawdziwemi. Fałszywe, jakkolwiek robione z dobrego materjału — są wykonane dość grubo. Przez nieumiejętne, „swojskie“ sztancowanie, emblematy są niewyraźne, pozatem napis „Rzeczpospolita Polska“, jakgdyby przebijał na odwrocie. Jedynka („1“) niezawsze dokładnie nakrywa tułów orła na odwrotnej stronie, co każe przypuszczać, że falsyfikaty wyrabiane są częściami (przez przekrój podłużny), a następnie sklepywane. Przypuszczenie to potwierdza ponadto wklęsła linja na obwodzie.

A więc radzimy uważać!

Brodnica

— **Harcerstwo uczciło 75-rocznicę urodzin Lady i gen. Baden-Powellów.** W niedzielę, dnia 28 ub. m. na dziedzińcu gimnazjalnym stanęły hufce harcerskie, by złożyć hołd twórcy skautingu gen. Baden-Powell. Hufiec męski reprezentowały drużyny: gimnazjalna, szkoły handlowej, rzemieślnicza i drużyna wilcząt ze szkoły powszechnej; hufiec żeński drużyny gimnazjalna i szkoły handlowej. Od ustawionych w czworobok harcerzy i harcerek odebrał raport przyboczny komendant hufca prof. Łoś. Obok ścisłej komendy hufca na uroczystość do gimnazjum przybyli znani na tut. terenie przyjaciele harcerstwa w osobach dyr. Malickiego prezesa K. P. H., ppułk. Pecki, por. Michniewskiego, dyr. Kruszczyńskiego i ref. ośw. Obrębskiego. Komendant hufca prof. Jastrzębski w towarzystwie p. dyr. Malickiego i p. ppułk. Pecki odbył przegląd szeregów harcerskich, które dziarsko się prezentowały w liczbie 109 harcerzy i 55 harcerek. Zkolei druh komendantka prof. Cichońska wygłosiła przemówienie, wskazując na zasługi w pracy na niwie harcerskiej, położone przez Lady, a prof. Jastrzębski wskazał na wielki dorobek organizacyjny gen. Baden-Powella. „Dumnym może być Twórca skautingu, że jego idea harcerska entuzjastycznie przyjęta przez młodzież, rozkrzewiła się po całym świecie. Przeszło trzy miljony młodzieży różnojęzycznej i różnoplemiennej skupiło się w szeregach skautingu“. Na konicc wskazał druh komendant na godne przywitanie gen. Baden-Powell przez polską młodzież harcerską, który w b. r. będzie gościł w Polsce pod Kościerzyną na zlocie międzynarodowym. Po okrzyku wzniesionym na cześć Lady i gen. Baden-Powellów obydwa hufce wyruszyły na dalszą wycieczkę. Czuwaj!

KRONIKA

piątek 4 marca

BYDGOSZCZ

Kalendarzyk rzym.-kat.

Czwartek Kunegundy
Piątek Kazimierza

— **Dyżur nocny aptek do dnia 6 marca b. r. włącznie pełnią:** Apteka Centralna, ul. Gdańska nr. 27, telef. 9-94 i Apteka pod Lwem (Okole), ul. Grunwaldzka 37, telef. 1-91.

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od godz. 10—16, w niedzielę i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum zbiorowa wystawa obrazów prof. Bartla z Poznania.

Teatr Miejski

Czwartek — „Wiktorja i jej huzar", operetka P. Abrahama.

Piątek — „Wiktorja i jej huzar", operetka P. Abrahama.

Sobota — „Ich synowa", komedja Adama Grzymały-Siedleckiego.

W próbach sensacyjna sztuka amerykańska Dunninga i Abbotta „Brodvay", na tle przemytnictwa alkoholu w Ameryce. Reżyserja K. Korecki.

Repertuar kin

Kristal: dziś dawno oczekiwana premjera największego przeboju dźwiękowego europejskiej produkcji filmowej, p. t. „Kongres tańczy" reżyserji Eryka Charella. W rolach głównych: Liljana Harvey, Henri Garat, Armand Bernard i Lil Dagower. Nadprogram dźwiękowy.

Nowości: — rewelacyjne dzieło dźwiękowe polskiej produkcji opracowane na tle powieści Elizy Orzeszkowej p.t. „Cham". Role główne kreują: Krystyna Ankiewicz i Cybulski. Nadprogram dźwiękowy.

Corso: sensacyjny dramat p. t. „Krew na śniegu". W roli głównej Ben Lyon. Ponadto dwie doskonałe farsy — razem 16 aktów. Pocz o godz. 5.

Rewja: na ekranie arcydzieło produkcji angielskiej, osnute na tle krwawych walk w Chinach p. t. „Niezwyciężona flota", oraz film p. t. „Kobieta bez serca". Na scenie nowa rewja p. t. „Djabelski tancerz".

Marysieńka: „C. K. Feldmarszałek" i „Zamaskowane twarze".

Z miasta

— **Osobiste.** Rozporządzeniem p. Prezydenta Rzplitej Polskiej Krzyżem niepodległości odznaczony został znany na tut. terenie działacz społeczny, urzędnik Elektrowni Miejskiej p. Antoni Jarecki.

— **Odczyt dr. Tadeusza Kielpińskiego ze Lwowa.** W sobotę, dnia 5 b. m. o godz. 20-tej w sali Gimnazjum Humanistycznego przy ul. Grodzkiej, odbędzie się bardzo interesujący odczyt dr. Tadeusza Kiełpińskiego pod tytułem **„Wśród piasków i palm"** (wrażenia z wędrówki przez Saharę). Bilety już nabywać można w sekretarjacie Polskiego Tow. Kraj. Touring Klub, ul. Libelta 5.

— **Stowarzyszenie Techników** W piątek, 4 b. m. o godz. 20 we własnym lokalu przy ul. Chocimskiej 5, referat p. inż. Lisieckiego na temat: „Piatiletka".

— **Z Muzeum Miejskiego.** Obecna bardzo licznie zwiedzana wystawa obrazów prof. Bronisława Bartla zbliża się ku końcowi. Zostanie ona w niedzilę, dnia 6 marca zamknięta. Dla tych więc, którzy tej nadzwyczaj interesującej wystawy dotychczas nie zwiedzili, pozostaje tylko obecny tydzień do jej zwiedzenia.

— **Dyrekcja Francuskich Kursów Rządowych** podaje do wiadomości, że sekretarjat Kursów, w Gimn. Kopernika, otwarty codziennie od godz. 18—20, przyjmuje zapisy aa ostatni kwartał. Prowadzone są: „kursy szkolne" według progr. gimn. oraz „kursy dla dorosłych": dwa przygotowawcze, dwa elementarne, średni i wyższy. Absolwenci średniego i wyższego kursu otrzymują oficjalne dyplomy rządu francuskiego. Egzaminy i uroczyste wręczenie dyplomów i nagród odbędą się w pierwszej połowie czerwca.

— **Szkoła Wydziałowa Męska im. Śniadeckich** zaprasza wszystkich rodziców swych wychowanków na walne zebranie, które odbędzie się w najbliższą sobotę, dnia 5 b. m. o godz. 19,30. Porządek obrad obejmuje między innemi sprawami wykład lekarza szkolnego p. dr. Maćkiewicza i wybory nowego zarządu.

— **Miesięczne zebranie Zw. Zaw. Pracowników Samorządowych i Użyteczności Publ. Z. Z. Z.** odbędzie się dnia 4 b. m. w piątek o godz. 19-tej w małej frontowej salce pod „Lwem". Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, zatem obecność wszystkich członków konieczna. Zebranie zarządu i mężów zaufania o godz. 18-tej w tej samej sali.

— **Koncert zespołów muzycznych K. P. W.** Pod protektoratem JWPaństwa Dyrektorostwa Dobrzyckich odbędzie się w niedzielę, dnia 6 marca br. o godz. 12,30 w Teatrze Miejskim w Bydgoszczy koncert zespołów muzycznych przy Zarządzie Okręg. Kol. Przysp. Wojskowego. Całkowity dochód przeznaczony na rzecz bezrobotnych miasta Bydgoszczy. Bilety w cenie od 3 zł do 30 gr są do nabycia w Gmachu Dyr. Kol., pokój 90 w godz. od 13,30 do 15,30 i od 17 do 20.

— **Zarząd Komitetu Rodzicielskiego Szkoły Ćwiczeń przy Państw. Seminarjum Męskiem w Bydgoszczy** zawiadamia rodziców i opiekunów dzieci wszystkich klas, że walne zebranie odbędzie się dnia 4 marca (piątek) o godz. 18, zaś Zarządu o godz. 17,30 w gmachu Państw. Seminarjum m. przy ul. Seminaryjnej. W interesie dobra swoich dzieci wszyscy rodzice winni się stawić punktualnie. Na porządku dziennym odczytanie i uchwalenie statutu, oraz odczyt profesora Seminarjum.

— **Walny Zjazd Kółek Włościanek pow wyrzyskiego w Nakle.** Dnia 6 marca odbędzie się w Nakle Pierwszy Powiatowy Walny Zjazd Kółek Włościanek pow. Wyrzyskiego. Porządek dnia następujący: godz. 12 msza św. w kościele parafjalnym na intencję powodzenia pracy w Kółkach; godz. 12,30 zebranie na sali Strzelnicy. Po obradach wspólna kawa i wyświetlenie filmów gospodarczego i rozrywkowego Uprasza się wszystkie stowarzyszone pp. Włościanki o przybycie.

— **Baczność inwalidzi!** Plenarne zebranie Okr. Koła Związku Inwal. Wojen. — Bydgoszcz odbędzie się we czwartek, dnia 3 bm. o godz. 13-tej w sali restauracji „Pod Lwem".

— **Zw. Urzędn. Kolejowych.** Podaje się do wiadomości członkom koła II. Z. U. K. w Bydgoszczy, że Roczne Walne Zebranie koła odbędzie się dnia 9 marca 1932 r. o godzinie 20-tej na sali restauracji pod „Lwem" ul. Marszałka Focha przy głównym odwachu.

— **Ostre strzelanie.** W dniach 3 i 4 marca br. przeprowadzać będzie 62 pułk piechoty na strzelnicy bojowej 15 Dywizji Piechoty Wlkp. — ostre strzelanie.

Drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki wojskowe.

Nauczyciele bydgoscy przy pracy

Z walnego zebrania X Koła (Nauczycielskiego) B. B. W. R.

Nauczyciele bydgoscy, zrzeszeni w X kole B. B. W. R. odbyli swoje walne zebranie w sobotę 27 lutego b. r. w Państwowej Szkole Przemysłowej przy licznym udziale członków.

Zebranie zagaił dotychczasowy prezes Koła p. rektor Januszewski, witając insp. szkoln. p. Łapińskiego oraz członków. Na jednogłośne życzenie członków wybrano przewodniczącym walnego zgromadzenia p. insp. szk. Łapińskiego, który jako członek prezydjum Rady Grodzkiej prowadził dalsze obrady. — Po odczytaniu, przez sekretarza p. Porzycha protokółu z ostatniego posiedzenia, p. Januszewski wygłosił obszerne sprawozdanie z działalności zarządu w ubiegłym roku. Pan Januszewski wyraził na wstępie swoją radość z tego, że nauczyciele bydgoscy, rozumiejąc wielką misję pedagogiczną w Państwie Polskiem, stanęli w listopadzie 1930 r. do pracy organizacyjnej w Bezpartyjnym Bloku Współpracy z Rządem, chcąc siły swoje poświęcić dla dobra Państwa. Skupiwszy się na około sztandaru Wodza Narodu Pana Marszałka Piłsudskiego, członkowie Naucz. Koła BBWR. już od samego początku okazywali żywą działalność w pracy państwowotwórczej, uświadamiając szerokie warstwy tutejszego społeczeństwa o wielkich zadaniach obywatelskich, pracując jako prelegenci w innych kołach BBWR. lub organizacjach społecznych.

W czerwcu ub. roku gościli nauczyciele bydgoscy posła p. prof. Puzyńskiego z Warszawy, który wygłosił na posiedzeniu koła aktualny referat z dziedziny socjalno-ekonomicznej naszego państwa. Naucz. Koło jako sekcja oświatowa Rady Grodzkiej stworzyło bibljotekę, liczącą obecnie kilkadziesiąt tomów i zawierającą cenną literaturę z dziedziny społecznej i politycznej. Oto kilka jasnych momentów z dziejów Naucz Koła BBWR., które to momenty przypomniał zebranym p. prezes Januszewski. Wysiłki Koła wspierał insp. szk. p. Łapiński, służąc zarządowi zawsze cennemi radami i wskazówkami. Za to p. Januszewski składa p. insp. Łapińskiemu jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Stan kasy referował skarbnik Koła p. kier. Wnuk. Pomimo poważnych wydatków, jakie Koło musiało w ubiegłym roku ponosić, stan finansowy Koła jest pomyślny i w kasie znajduje się dość znaczna nadwyżka. Kończąc swoje sprawozdanie, p. kier. Wnuk odczytał wniosek prezesa Rady Grodzkiej p. inż. Lisieckiego o udzielenie zarządowi absolutorjum.

Zkolei przystąpiono do wyborów, które bardzo sprawnie przeprowadził p. insp. Łapiński. Wybrano z małą zmianą zarząd zeszłoroczny. Skład zarządu jest następujący: pp. Januszewski — prezes, Biłosor — wiceprezes, Porzych — sekretarz, Wnuk — skarbnik; pp. Kałas, Zawadzki, Markowska i Jotko — członkowie.

W wolnych głosach p. prezes Januszewski zakomunikował zebranym, że zarząd przygotowuje na dzień 19 marca uroczystą akademję ku czci Pana Marszałka Piłsudskiego.

Z listów do Redakcji

Co na to Dyrekcja Bibljoteki Miejskiej?

(Od jednego z naszych Czytelników otrzymaliśmy poniższe pismo, które zamieszczamy dosłownie w nadziei, iż życzone wyjaśnienia zechce udzielić kompetentna w tej sprawie Dyrekcja Bibljoteki Miejskiej.) Red.

„Uprzejmie prosiłbym o wyjaśnienie przyczyny, dlaczego „Dzień" nie jest w jednej porze dnia dostarczany czytelnikom w Bydgoszczy. Bo gdy na gmachu redakcyjnym wywieszony jest już przed godz. 8 rano i poszczególnym abonentom także jest nadsyłany w godzinach rannych, to do Czytelni gazet Bibljoteki Miejskiej nadchodzi dopiero po południu, albo nie nadchodzi zupełnie.

Zauważyłem, że „Dzień" nie jest wywieszony w Czytelni w dniach, gdy zawiera artykuły nie miłe dla kierownictwa innych dzienników miejscowych. Wogóle należy stwierdzić, że dobór gazet w Czytelni jest nazbyt jednostronny. Tytuły gazet tych to cała orkiestra opozycyjna z „Rundschauerką" bydgoską w szeregu. Nie ma natomiast ni „Dziennika Poznańskiego", nie ma „Kurjera Krakowskiego", „Czasu", „Słowa", czy „Kurjera Wileńskiego". W tym tygodniu wogóle „Dzień Bydgoski" nie był w Czytelni wyłożony nietylko rano, ale i po południu. Wartoby napiętnować, że Dyrekcji Bibljoteki milszą i bliższą jest „Deutsche Rundschau", niż „Dzień Bydgoski".

Oszczędność Kasy Miejskiej rozumiemy (Bibl. Miejska otrzymuje „Dzień Bydgoski" za darmo — przyp. Red.), z drugiej strony nie powiększając wydatków można jednak więcej urozmaicić dobór pism w Czytelni. Bibljoteka Miejska jest przecież instytucją apartyjną, w Czytelni jej powinny znajdować się dzienniki dla ludzi o różnych poglądach politycznych, a nietylko gazety dostosowywane do gustów Dyrekcji."

Z poważaniem

Z-ki.

Z sali sądowej

Grzywna za samowolne podwyższenie cen

Od czasu do czasu na terenie m. Bydgoszczy wywiązuje się zatarg pomiędzy cechem piekarskim a Magistratem na tle ustalania wysokości cen chleba. Piekarze żądania swoje zawsze opierają na tem, że w związku ze zwyżkowaniem cen zboża powinny wzrastać stosunkowo także ceny chleba. Żądania może nawet i słuszne, lecz cała wina piekarzy leży w tem, że nie zawsze podporządkowują się oni władzy powołanej do rozstrzygania tych kwestyj, lecz na własną rękę ustalają i wprowadzają wyższe ceny pieczywa, co sprowadza nieprzyjemne konsekwencje.

Wczoraj np. przed Wydziałem Karnym S. O. w Bydgoszczy toczyła się rozprawa karno administracyjna przeciwko 18 miejscowym piekarzom a to: F. Nasiadkowi, St. Maleckiemu, T. Drzewieckiemu, J. Kleinowi, F. Roeskemu, F. Ulińskiemu, Zygmuntowi i Oswaldowi Kunkelom, T. Marmurowiczowi, A. Lemkemu, W. Jakubowskiemu, J. Rzadkowolskiemu, M. Lulkiewiczowi, A. Burzyńskiemu, M. Nowakowi, St. Deji, R. Stenzlowi F. Neskemu, którzy na wspólnem posiedzeniu komisji złożonej z konsumentów i piekarzy w dniu 23 maja ub. r. bez wiedzy i zgody Magistratu ustalili cenę chleba na 73 gr. W krótki czas potem cena ta, jako zbyt wygórowana, została przez nich zniżona do 70 groszy. Powyższych cen nie zaakceptował Magistrat, wobec czego wynikł na tym tle zatarg epilog którego rozegrał się właśnie wczoraj przed Sądem

Wszyscy wyżej wymienieni ukarani zostali grzywną w wysokości 50 złotych.

Z życia Zw. Powstańców i Wojaków O. K. VIII placówki Bydgoszcz

Przedwczoraj w sali Hotelu Lengning odbyło się miesięczne zebranie Związku Powst. i Wojaków OK 8. Placówki Bydgoszcz, przy licznym udziale członków i kandydatów, które zagaił prezes p. Kuligowski odczytując porządek obrad. W międzyczasie wpłynął do Zarządu wniosek nagły jednego z członków, o wykluczenie z zebranych tych kandydatów, których deklaracje zostały odrzucone. Po uchwaleniu i przeprowadzeniu powyższego wniosku, prezes wygłosił krótki odczyt, w którym omówił organizację Związku.

Jak opiewa statut, Związek Powstańców i Wojaków jest organizaąją której celem jest łączność braterska, oraz moralne i materjalne wspieranie członków, jak również ścisła współpraca z wojskiem.

Z kolei komendant p. Pałaszewski wygłosił bardzo ciekawy odczyt o gazownictwie. — Temat tak bardzo dziś aktualny zostanie przez prelegenta wyczerpany w cyklu wykładów, które wygłaszane będą na każdem z zebrań.

Prezes p. Kuligowski odczytał komunikaty w których m. in. doniósł, że Główny Zarząd przeniósł swą dotychczasową siedzibę z Grudziądza do Torunia.

W wolnych głosach omawiano sprawę kasy pośmiertnej, którą definitywnie ureguluje Walny Zjazd, mający się odbyć w maju.

W związku z uroczystościami w dniu 19 bm uchwalono wystąpic gremjalnie, w mundurach. Czapki postanowiono zakupić wspólnie.

Miesięczne zebrania odbywać się będą w pierwszą sobotę po każdym pierwszym o g. 19.30 w lokalu Hotelu Lengning przy ulicy Długiej.

Szowinistyczne uwagi pruskie o procesie politycznym w Gdańsku

Prasa gdańska rozgniewana

Było do przewidzenia, że zdecydowana obrona **zasądzonego na 2 miesiące więzienia redaktora „Gazety Gdańskiej" Cieszyńskiego** przez polski świat dziennikarski nie wywoła zachwytu u dziennikarzy niemieckich. To też prasa hakatystyczna z osławionem biurem podziemnem „Dako" i „Danz. Neueste Nachrichten" na czele nie ukrywa swego gniewu z powodu protestów dziennikarzy polsk. w Ameryce, Warszawie i Gdańsku. Agencji „Dako" nie podoba się, że zasądzony redaktor polski został prezesem Syndykatu Dziennikarzy Polskich w Gdańsku. „Dako" wolałaby oczywiście, aby o gdańskim wyroku, skazującym trzech Polaków na kilka miesięcy więzienia, opinja światowa wogóle się nie dowiedziała.

„Danz. Neueste Nachrichten" zaś usiłuje przedstawić zasądzonego red. Cieszyńskiego jako „ambitnego" człowieka, który poprostu sam się pcha do więzienia gdańskiego, byleby tylko zdobyć rozgłos i stać się bohaterem czy męczennikiem narodowym polskim. Nie będziemy się wdawać z hakatystami w rozprawy na temat taktu, bo któż może spodziewać się taktu po ludziach, którzy zasądzonemu i niekaranemu dotąd człowiekowi podsuwają tak nieprawdopodobne intencje. Dlaczego wobec tego redaktorzy niemieccy tak narzekają w Gdańsku, gdy dziennikarze niemieccy w Polsce otrzymują łagodne kary grzywny za grubo szytą akcję antypaństwową? Przecież wtenczas w myśl wywodów „Danz. Neueste Nachrichten", powinni raczej wyrazić swą radość z powodu tego, że tak doskonale na swą korzyść koledzy niemieccy w Polsce stają się bohaterami narodowymi Niemiec.

Prawdą jest, że red. Cieszyński nie godził się na ubliżający czci i honorowi Polaka kompromis w toku rozprawy sądowej i prawdą jest, że więzienie za słuszną obronę praw ludności polskiej nie uważa za hańbę. Gdyby bowiem wbrew własnemu przekonaniu i istotnemu położeniu był oświadczył, że działał świadomie bez przekonania o prawdzie i słuszności swego postępowania, byłby prasie niemieckiej dał słuszniejsze argumenty i realniejsze podstawy do ataków. Ale, że nie złowił się na zarzuconą wędkę, to niektórych ludzi dziś jeszcze serce boli.

W innych warunkach zresztą ludzie wołający stale i piszący „Zurück zum Reich" i atakujący traktat wersalski i terytorjalny status quo, a więc podstawy prawne i samodzielność W. Miasta Gdańska, siedzieliby z większą racją w kryminale.

Ale co dziś nie jest, może być jutro lub pojutrze, bo prasa niemiecka specjalnie często i chętnie twierdzi, że sytuacje nie są wieczne i zmieniają się stale.

Sytuacja rolnictwa pomorskiego w lutym

Według sprawozdania Pom. Izby Rolniczej sytuacja rolnictwa pomorskiego w. m. lutym kształtowała się w następujący sposób

Przebieg pogody w miesiącu lutym kształtował się dla rolnictwa niepomyślnie. Znaczne obniżenie się temperatury przy częstych jej wahaniach, oraz silne wiatry oddziałały na niepokryte śniegiem oziminy bardzo niekorzystnie. W jakim jednak stopniu oziminy zostały uszkodzone, nie da się narazie powiedzieć. Zwykłe w tej porze roku prace w rolnictwie były normalnie prowadzone.

Kształtujące się zniżkowo w styczniu ceny zbóż dzięki polityce interwencyjnej uległy pewnemu ustaleniu się i powoli powracają do poprzedniego poziomu. Ważną rolę odegrało tu również zmniejszenie podaży zboża ze strony rolników oraz wzmożony eksport.

Kształtowanie się cen zbóż w poszczególnych tygodniach miesiąca lutego w stosunku do przeciętnych cen miesiąca stycznia, według notowań giełdy towarowo-zbożowej w Poznaniu przedstawia poniżej umieszczono zestawienie:

Ceny na zboże według notowań Giełdy zbożowej w Poznaniu w zł. za 100 kg.

Okresy	pszenica	żyto	jęczm. przem.	owies
Przec. miesięczna za m. styczeń	24,46	26,27	21,50	21,49
w lutym przec. tyg.				
1. II. — 6. II.	23,43	22,68	20,50	19,75
8. II. — 13. II.	24,19	23,00	20,54	19,75
15. II. — 20. II.	23,92	23,13	20,75	19,96
22. II. — 28. II.	23,75	23,25	20,75	20,50

Należy zaznaczyć, że na zmniejszenie się podaży zbóż wpłynęło między innemi — przesunięcie przez Bank Polski terminu płatności 2 (lutowej) raty rejestrowego kredytu zastawowego, oraz ulgi w spłacie kredytów zaliczkowych dla drobnego rolnictwa.

TRZODA I BYDŁO NADAL ZNIŻKUJE

Konjunktura na rynkach trzody i bydła przedstawiała się nadal rozpaczliwie. Luty przyniósł dalszy spadek cen, dochodzący na świniach pełnomięsistych do wysokości 10 zł. na 100 kg (w porównaniu z cenami miesiąca stycznia), na świniach bekonowych przeszło 5 zł. na 100 kg. żywej wagi. Spadek cen bydła rogatego był równie poważny. Zniżce cen uległy: woły, krowy, jałowice, a szczególnie cielęta, a tylko jałowice dobrze odżywione nieco zwyżkowały w cenie.

Kształtowanie się cen na inwentarze rzeźne i ich spadek cen w stosunku do przeciętnych cen miesiąca stycznia przedstawia niżej umieszczone zestawienie:

Ceny na bydło według notowań giełdy w Poznaniu w zł. za 100 kg.:

Okresy	Woły mięsistetuczone młode 3 lat	Buhaje nietucz. dobrze odżyw. stare	Krowy tuczone mięsiste	Jałowice tuczone mięsiste	Młodzież odżywiona	Cielęta dobrze odżywione	Świnie pełn. od 80—100 kg	Świnie bekonowe
Przeciętnie miesięcznie za miesiąc styczeń	60,00	43,75	60,00	59,75	29,00	54,50	80,75	72.43
w lutym przeciętnie tygodn.								
1. II. — 6. II.	56,00	39,00	55,00	54,00	34,00	58,00	75,00	65,50
8. II. — 13. II.	56,00	41,00	55,00	54,00	36,00	63,00	75,00	65,50
15. II. — 20. II.	56,00	41,00	55.00	54,00	36,00	47,00	75,00	67,30
22. II. — 28. II.	56,00	43,00	55,00	54,00	36,00	44,00	75,00	67.30

Na tak znaczną zniżkę cen inwentarzy rzeźnych wpływają głównie *utrudnienia na jaki natrafia nasz eksport trzody i bydła zagranicę, w szczególności do Austrji, Czech i Francji oraz sytuacja finansowa Anglji.*

O ORGANIZACJĘ HANDLOWĄ PRODUCENTÓW

Wśród rolników zaczyna się rozpowszechniać zdanie, iż tylko organizacja handlowa producentów może się przyczynić do podniesienia i unormowania cen płaconych producentom za inwentarz rzeźny. W okręgach, — *gdzie działają organizacje rolniczo-handlowe rolnicy otrzymują ceny o 10 — 20 proc. wyż*sze, aniżeli w okręgach, nieobjętych ich działalnością.

NA RYNKU MLECZARSKIM OŻYWIENIE

Na rynkach mleczarskich zarówno w kraju jak i zagranicą dało się zauważyć w okresie sprawozdawczym pewne ożywienie i zwiększenie zapotrzebowania. Wobec znacznego spadku produkcji masła w Polsce w porównaniu z tym samym okresem roku ubiegłego, ilość masła, przeznaczonego na wywóz, nie była zbyt znaczna Mimo bowiem znacznej zwyżki cen na rynkach zagranicznych (wyczerpanie zapasów) eksport nasz w dalszym ciągu uległ zmniejszeniu, a w kraju również dał się odczuwać brak towaru. W tych warunkach ceny na masło znacznie się podniosły.

Na zagranicznych rynkach jajczarskich, spadek temperatury zahamował naogół tendencję zniżkową i wpłynął dodatnio na obroty. W kraju, na skutek silnych mrozów dowóz jaj świeżych obniżył się znacznie, — co przy braku zapasów, wpłynęło na zwyżkę cen Przy końcu miesiąca z nastaniem słonecznej i mniej mroźnej pogody ceny w hurcie spadły o 10—15 proc., w detalicznej jednak sprzedaży na miejscowych rynkach ceny naogół utrzymały się. Z nastaniem łagodniejszej pogody należy się spodziewać stopniowej zniżki cen jaj.

Ogólne położenie w rolnictwie z miesiąca na miesiąc ulega dalszemu pogorszeniu. Liczne zaległości z tytułu pożyczek podatków i innych płatności nastrajają rolników pesymistycznie, wobec niemożliwości regulowania.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Smętowo

— **KPW. przy pracy.** Utworzony przed 3 miesiącami „Zespoł teatralny przy miejscowem KPW., zdał chlubnie swój egzamin na krzewiciela oświaty i ducha polskiego. Z niebywałem powodzeniem spotkało się przedstawienie teatr. urządzone dnia 2 bm. w Kolonji Ostrowickiej pod tytułem „Ojcowizna", sztuka ludowa w 3 aktach przeplatana śpiewami i tańcami, w której współudział wzięło 23 osoby. Frenetycznemi oklaskami wynagrodzono amatorów za grę naprawdę dobrą.

Powodzenie należy zawdzięczyć mistrzowskiej reżyserji zawiad. dr. p. Bossa, który przy mozolnych próbach z każdego amatora wydobył wszystkie walory dla uwypuklenia potrzebnych cech.

To też nie sprawiedliwie byłoby wyróżnić jednostki, bowiem wszyscy grali bez zazrutu.

Z uznaniem podnieść należy bezinteresowną współpracę p. Romanowskiej przy uszyciu specjalnych kostjumów krakowskich oraz p. Staszkiewicza przy skonstruowaniu dekoracji.

Obecny na przedstawieniu komend. P. W. p. por. Lisiecki oceniając wartość sceniczną „Ojcowizny" zaprosił zespół teatralny na dwa gościnne występy do Gniewa.

GNIEW

— Walne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków O. K. VIII. Dnia 20 ub. m. odbyło się przy licznym udziale członków i w obecności komendanta pow. por. Lesieckiego walne zebranie Tow. Powst. i Woj. O. K. VIII. W imieniu Zarządu sprawozdanie złożył druh Wiśniewski, podkreślając, że mimo ataków ze strony osób i czynników nieprzychylnych towarzystwu, placówka w Gniewie rozwija się zupełnie pomyślnie i w roku ubiegłym przyjęła 17 nowych członków. Z działalności swej, Towarzystwo, pomimo szczupłych funduszów, urządziło gwiazdkę, obdarzając podarkami najbardziej potrzebujących członków. W końcu, zaznaczając, że na ćwiczenia druhowie przybywają bardzo licznie, zaapelował druh Wiśniewski do tych, którzy w ćwiczeniach niezbyt jeszcze są punktualnymi, aby ze względu na dobro Ojczyzny i konieczność ciągłego pogotowia jej obrony, na ćwiczenia te jak najliczniej uczęszczali i aby zamiast niepotrzebnie bawić się w politykę, wykorzystali w ten sposób wolny czas na naukę walki i obrony wolności. Do Zarządu wybrano jednogłośnie następujących druhów: prezes dyr. Wiśniewski, zast. Bremer, sekretarz Szymanowski, skarbnik Bąkowski, ref. ośw. Reszka, organizacyjny Zyntek a do Komisji rewizyjnej druhów: Makowskiego, Górskiego i Jeskego. Po wyborze Zarządu zaprotestowano przeciwko niezgodnemu z prawdą pismu pp. Porbadnika i Łubowskiego, skierowanemu do druha prezesa Wiśniewskiego. Zebraniu marszałkował druh Makowski. Po apelu prezesa o jak najżywszą współpracę, zakończono zebranie okrzykiem „Wolność"..

— **Przyrost ludności w Gniewie za rok 1931.** Urodzenia: dzieci ślubnych 95, nieślubnych 22, razem 117. Ślubów zawarto 18. Zgony: dzieci do jednego roku 22, do 14 lat 8, osoby ponad lat 14 — 59. Razem zgonów 89.

Giełdy

Warszawskie notowania walutowe.

z dnia 2 III 1932 r.

Tranzakcje	Sprzedaż — Kupno
WALUTY.	
Dolary St. Zjedn.	8,90—8,86
DEWIZY.	
Belgja	—
Białogród	—
Bukareszt	—
Gdańsk	—
Holandja	360,40—358,60
Kopenhaga	—
Londyn	31.25—31,95
Nowy York	—
Nowy York telegr.	8 939—8.899
Paryż	35 21— 35,03
Praga	26,47— 26,35
Sztokholm	—
Szwajcarja	173,43—172,57
Włochy	—
Berlin (w obrotach nieofic.)	211,90

Notowania ziemiopłodów w Poznaniu

Dostawa bieżąca, parytet Poznań, handel hurtowy

za 100 kg. z dn. 2 III 1932 r

Towar	Cena
Żyto nowe suche	23,00—23.50
Pszenica	—
Jęczmień	19,50—20,50
„ zwycz. przemiał	23,25—24,25
Owies pastewny	20,25—20,75
Mąka żytnia	
„ „ 65%	35,50—36,50
„ pszenna 65%	36,50—38 50
Otręby żytnie	14.50—15.00
„ pszenne	13,75—14,75
Rzepak	32,00—33,00
Wyka	22.00—24.00
Peluszka	21.00—23.00
Groch Wiktorja	23.00—26.00
Seradela	25,00—28,00
Łubin niebieski	12,00—13,00
„ żółty	16.00—17.00
Koniczyna czerwona	135—165
„ szwedzka	280—400
„ biała	125—145

Sprawozdanie z handlu zboża i nasion

B. HOZAKOWSKI, TORUŃ.

Toruń, dnia 1 III. 1932 r.

Płacono: w dniach ostatnich zł za 100 kg. franko stacja załadowania.

NASIONA.

Nasiona	Cena
Za koniczynę czerwoną zbior. pom.	140—165
„ „ prima 97%	200—245
„ koniczynę białą	350—550
„ koniczynę szwedzką	140—160
„ koniczynę żółtą	140—160
„ koniczynę żółtą w łuskach	60— 75
„ inkarnatkę	70— 80
„ przelot	270—310
„ rajgras krajowy	50— 65
„ tymotkę	26— 30
„ seradelę	22— 24
„ wykę latową	20— 21
„ wiczkę zimową	35— 45
„ peluszkę	21— 24
„ groch Wiktorja	23— 26
„ groch polny	22— 25
„ groch zielony	27— 30
„ bobik	22— 24
„ gorczycę	30— 36
„ rzepak	32— 34
„ rzepik latowy	35— 38
„ łubin niebieski	13— 15
„ łubin żółty	16— 18
„ siemię lniane	35— 42
„ konopie	50— 60
„ mak niebieski	55— 70
„ mak biały	55— 75
„ tatarkę konsumcyjną	20— 22
„ proso konsumcyjne	20— 23

ś. † p.

Stefanja ze Skwarczyńskich

JESZKOWA

po długotrwałych i wielkich cierpieniach opatrzona Sakramentami św. zasnęła w Bogu dnia 29 lutego 1932 r. o czem zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku

1646 **mąż z dziećmi**

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w kościele N. Marji Panny w czwartek, dnia 3 marca r. b. o godz. 10[15]. Wyprowadzenie zwłok nastąpi o godz. 11[30] z mieszkania. Bydgoska 26 na cmentarz przy ul. św. Jerzego.

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4. 3. o godz. 10-tej sprzedane będą w Gdyni — Chylonja za gotówkę najwięcej dającemu: 1 maszyna do heblowania desek, maszyna do wiercenia, maszyna do obróbki surowca, oraz 8 metrów sześciennych desek sosnowych. Zbiórka reflektantów przed Gdyńską Spółką Stolarską — Chylonja.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

DZWIĘKOWE KINO **ŚWIATOWID** Dziś Premjera!
Gigantyczny, największy, film świata! **„Sterowiec L. A. 3"** W rol. gł. JACK HOLT, FAY WRAY i RALF GRAWES. Ponadto świetny nadprogr.

TORUŃ DZWIĘKOWE KINO **PALACE** Dziś i dni następne!
Najwybitniejszy dźwiękowiec sezonu. **„Obcym całować wolno"** dramat namiętności, które w sercach ludzkich pożar wzniecają. W roli gł. ROBERT MONTGOMERY i CONCHITA MONTENEGRO. Ponadto dodatek z Flip i Flapem.

TORUŃ

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca 1932 o godz. 10 przedpoł. sprzedawać będę przy ul. Podmurnej 14 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: maszyny rolnicze; o godz. 12 u sped. Sadeckiego: maszynę do pisania, urządzenie biurowe i deski.

Kozak, komornik sąd. w Toruniu, ul. Kościuszki

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca o 11 sprzedawać będę u spedytora Sadeckiego najwięcej dającemu za gotówkę: szafę żelazną, maszynę do liczenia, biurka, radjoaparat, szafy, wóz, materjał na ubrania i inne przedmioty. Dnia 5-go marca w Stawkach o 9 u Niedzielskiego: stół, szafkę, firany; o 11 w Karczemce u Piaseckiego: urządzenia jadalnego pokoju, salonu, biurowego, różne sprzęty domowe, maszyny rolnicze, świnie, krowy, cielęta, kaczki, gęsi i inne przedmioty; o 14 w Maciejewie u Zwolińskich: transmisję do młyna wodnego, zbiorniki basen; o 14,30 w Brzecze u Marszewskiego: źrebaka; o 15 u Wegnerowskiego: krowę. 1641

(—) Rzymyszkiewicz, komornik sądowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca o godz. 12 licytować będę u spedytora Sadeckiego za gotówkę najwięcej dającemu: kanapę, biurko damskie, maszynę do szycia, stół, umywalnię, lustro z konsolką, szafę elektryczną do suszenia klisz i błon fotograficznych, 6 skrzyń rumianku, 80 m. pasa z sierści wielbłądziej, 92 m. węża gumowego, 90 m. pasa skórzanego. 1640

Janowski, komornik sądowy, Toruń, Szeroka 33.

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4 marca o 10 sprzedaje u sped. Kulwickiego przymusowym przetargiem za gotówkę: kanapę, fotele, stół z nakryciem, zegar; o 11 u sped. Sadeckiego: umywalkę, nocne stoliki, obrazy, leżankę, bufet, krzesła, stoły, towar na paltot, regalik, szafę do kartotek, płaszcz, ubranie, szafę, zegar, fotel, szafonierkę, centryfugę; o 13 w Podgórzu przy Pniawskiego 8: autobus „Chevrolet"; o 14 w Podgórzu na rynku: maszynę do szycia, lustro z konsolką. 1639

Bartkowiak, komornik sądowy, Rabiańska 12.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca b. r. o godz. 13-tej przy ul. Chełmińskiej 12 sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę: sklep drogeryjny wraz z wszelkim towarem.

Chrzanowski, komornik sądowy. 1638

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca b. r. o godz. 9,30 sprzedawać będę przy ul. Lelewela 10: 7 inspektów; o godz. 12 u spedytora Sadeckiego: drewniaki, szczotki, aparat do musztardy, rower, obraz, kanapę, mąkę, konia, wóz, bufet, leżankę, szafę, stoliki nocne, biurko, leżak. 1638

Chrzanowski, komornik sądowy.

ZAWIADOMIENIE.

Podaje się do wiadomości, że na mocy zarządzenia Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30. 12 1931 r. (Mon. Polski Nr. 300 poz. 397) z dniem 1 stycznia 1932 r. zostały zlikwidowane Kasa Chorych pow. toruńskiego z siedzibą w Chełmży i Powiatowa Kasa Chorych w Wąbrzeźnie, agendy których przejęła zreorganizowana Kasa Chorych w Toruniu, obejmująca swą działalnością powiat toruński, wąbrzeski i miasto Toruń.

W miejsce dotychczasowych Powiatowych Kas Chorych zostały utworzone Oddziały administracyjne w Chełmży i Wąbrzeźnie.

Stosownie do likwidacyjnych rozporządzeń Ministra Pracy i Opieki Społ. — tak pracodawcy jak i ubezpieczeni na całym powyższym obszarze mają od dnia 1-go stycznia rb w stosunku do Kasy zreorganizowanej te same prawa i obowiązki, jakie mieli w stosunku do dawnych Kas zlikwidowanych.

Pracodawcy winni wnosić wszystkie zaległe i bieżące składki do zreorganizowanej Kasy Chorych w Toruniu.

W stosunku do ubezpieczonych Kasa Chorych w Toruniu przejęła wszystkie obowiązki Kas zlikwidowanych i dalej w tym zakresie wykonuje.

W związku z likwidacją i zarządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 31. 12 1931 r. L. dz 2192/U. został nadany Kasie Chorych w Toruniu nowy statut, który określa jej ustrój wewnętrzny, wprowadza nową Radę Zarządzającą, jako organ ustawodawczy, określa funkcję Dyrekcji jako organu wykonawczego.

Nowy statut zostanie ogłoszony w najbliższym Dzienniku Wojewódzkim Pomorskim. 1647

KASA CHORYCH W TORUNIU.

GRUDZIĄDZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek, dnia 7. 3. br. sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za natychmiastową gotówkę w Grudziądzu w biurze mojem przy ul. Koszarowej 29 o godz. 10: 1 weck do gotowania, 1 podstawę do owoców, 6 łyżeczek, 1 tortownicę, 2 tacki, 1 koszyk niklowy, 2 noże do tort, 1 widelec do tort, widelec, łyżki, noże, półmiski, kieliszki, wazy, talerze, figurki itp; w Mokrem p. Grudządz na probostwie o godz. 14: 10 sztuk kaczek, 1 szafę jbibljoteczną, kanapę, barometr, bufet dębowy, kredens dębowy, 6 krzeseł, zegar ścienny, 3 warchlaki, serwetki, ręczniki, powłoki i szereg innych rzeczy; w Grudziądzu przy ul. Szkolnej 9 o godz. 9: 6 koców nocnych.

Gr. Zielniewicz, komornik sąd. w Grudziądzu.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 5 marca 1932 o godz. 10 sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę przy ul. Młyńskiej 4: jednę bibljotekę; o godz. 11 przy ul. Chełmińskiej: 2 obarzy, lustro z podstawą, umywalnię, 2 nocne stoliki, 2 p. firan obraz, dywan, 1 maszynę do szycia; zbiórka licytantów przed koszarami 66 p. p.

Gr. 110. Kowalski, komornik sąd. w Grudziądzu.

KORZYSTAJCIE
z niebywale niskich cen.

Łóżko żelazne	białe z siatką spiril 80×185 . . .	zł. 32.-
Łóżko żelazne	białe z siatką spiril 80×185 . . .	„ 40.-
Łóżko żelazne	białe z siatką spir.l 95×185 . . .	„ 45.-
Łóżko żelazne	białe z siatką spiril 80×185 u góry nikiel	„ 55.-
Łóżko żelazne	białe z siatką spiril 95×185 u góry nikiel	„ 60.-
Łóżko polowe	wyściełane . . .	„ 18.-
Łóżeczko dziec.	żelazne, białe z materac. wyściel.	„ 60.-
Krzesełka składane	dla dzieci . .	„ 36.-
Materace (nakładki)	w III. częściach z klinami . . . od	„ 20.-
Kołdry watowe	w różnych kolorach . . od	„ 10.-
Wózki dziecięce	marki Kon-Kon i inne . . od	„ 50.-

w wielkim wyborze.

NOWOŚĆ:
Łóżko z materacem w dzień jako szafka lakier. na biało **zł. 100.-**

Warszawski Magazyn Łóżek Metalowych i Wózków Dziecięcych
GRUDZIĄDZ, PLAC 23-go STYCZNIA Nr. 1.

UWAGA! Łóżka metalowe wyższych gatunków 75, 95, 100, 120 itd.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W piątek, dnia 4 marca br. o godz. 10 sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego za gotówkę najwięcej dającemu w Szczuplinkach u Mikiewicza: radjoaparat z głośnikiem; na Wymysłowie u p. Wojnowskich panino, kanapę, 2 fotele, stół, kredens, bufet i inne rzeczy; w Wiewiórkach u p. Lingeman: maszynę do pisania, wagę, 2 płaszcze damskie. Zbiórka reflektantów w Radzynie w hotelu. W sobotę, dnia 5 bm. o godz. 11 sprzedawać będę w m. przy ul. Ogrodowej nr. 23 (hala): toaletę, szafę do rzeczy, większą ilość naczyń kuchennych, aparat do elektryzowania, maszynę do pisania i inne rzeczy.

Maćkowiak, komornik sądowy.

BYDGOSZCZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W czwartek dnia 3. III. 32 r. o godz. 2-iej po południu sprzedawać będę w Solcu Kujawskim przy ul. Kościuszki 12 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 1 radjoaparat 4 lampkowy. 1652

Łuczka, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W czwartek dnia 3. III. 32 r. o godz. 10-tej przed południem sprzedawać będę w Firmie Hartwig przy ul. Dworcowej najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 1 fortepian, 1 kanapę, 6 foteli, 1 lustro, 1 stolik, 1 postument do kwiatów, 1 radjoaparat z głośnikiem, 1 kanapę, 1 stolik, 1 garnitur koszykowy. 1651

Łuczka, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca br. o godz. 10 sprzedam przy ul. Długiej 28 st. nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 2 regały restauracyjne. 1650

Woźniak, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 4 marca br. o godz. 10,30 sprzedam przy ulicy Długiej 5 nowy nr. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: umywalnię z płytą marm. i lustrem i leżankę. 1649

Woźniak, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W piątek dnia 4 marca 1932 r. o godz. 10-tej sprzedawać będę w Samokleskach najwięcej dającemu za gotówkę: 1 kanapę, 1 szafę. 1648

Pluciński, komornik sądowy Szubin.

GDYNIA

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4. 3. o godz 10 sprzedane będą w Gdyni-Chylonja za gotówkę najwięcej dającemu: 1 maszynę do heblowania desek, maszyna do wiercenia, maszyna do obróbki surowca, oraz 8 metrów sześciennych desek sosnowych. Zbiórka reflektantów przed Gdyńską Spółką Stolarską — Chylonja.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4. 3. o godz. 13 sprzedane będą w Gdyni Chylonia za gotówkę najwięcej dającemu: 1 samochód ciężarowy. Zbiórka reflektantów przed sklepem Świtońskiego.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

Zanim
kupisz nowe, zajdź do „Okazjopolu" obejrzeć używane jadalnie sypialnie, pojedyńcze meble jak łóżka, stoły, szafy, lustra, rowery, maszyny do szycia, patełony, siodła oficerskie przepisowe, elektroluxy do odkurzania, futra męskie i damskie jak nowe, płaszcz, ubrania, obuwie, powózka parokonna, sortownice do kaszy, teodolit uniwersalny, opalograt oraz wszelkie używane rzeczy za bezcen.
„Okazjopol"
Grudziądz, Plac 23 Stycznia 28 (dawn. nr. 14 w podwórzu. 1460

Wózki
dziecięce poleca
„Fabryka Wózków Dziecięcych"
Bydgoszcz 3-go Maja 12.
Reperacje. 1199

Ostrzeżenie.
Niniejszem ostrzegam wszystkich przed nabyciem lokalu od p. Matyldy Szmidtowej lub od jej zięcia Kazimierza Śliwińskiego w moim domu w Bydgoszczy przy ul. Dworcowej nr. 2. (skład narożnikowy), gdyż wymienieni nie mają żadnego prawa do tego lokalu i nie wolno im tym lokalem rozporządzać. 1614
Piotr Godek
właściciel domu
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 2.

Prima węgiel drzewny
do prasowania
polecają po cenach zniżonych
Bracia Pichert
T. z o. p.
Toruń, Przedzamcze 7.
Tel. 15 i 32. 1581

Pianino
Zimmermann, Lipsk w doskonałym stanie, dywan perski, radjoaparat Philipsa, okazyjnie sprzedam. Wiadomość w administr. „Dnia Grudziądzkiego". 1602

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4. 3 o godz. 11 sprzedawać będą w Gdyni i Chylonja za gotówkę najwięcej dającemu: 2 konie siwe. Zbiórka reflektantów przed domem Dana Pawła.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

LICYTACJA PRZYMUSOWA.

Dnia 4. 3. o godz. 12 sprzedane będą w Gdyn.-Chylonji za gotówkę najwięcej dającemu: 1 kiosk. Zbiórka reflektantów przed mieszkaniem Kuchla Antoniego.

Urząd Skarbowy w Gdyni.

ZARZĄDZENIE.

Z powodu przypadających na sobotę 19 marca br. — a więc w dzień targowy — imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego i odbyć się mającą w związku z tem zbiórką i defiladą na placu Wejhera, zarządza się przeniesienie targu małego (tygodniowego) w tym dniu z rynku (placu Wejhera) na plac dawniejszego targowiska przy ul. św. Jana — obok gmachu Kasy Chorych Dla wozów zaś przeznacza się miejsce na targowisku przy ulicy św. Jana — obok rzeźni miejskiej.

Z pod niniejszego zarządzenia wyłączeni być mogą jedynie sprzedający owoce i warzywo, dla których przeznacza się zwykłe miejsce sprzedaży w dniu nietargowe.

Zaznacza się, że odnośnie do ustawiania straganów jak i obrotu targowego i w tym dniu będzie obowiązywał regulamin targów małych z dnia 20. 5. 1931 r. w całej rozciągłości i niezastosowanie się doń ulegnie karze.

Wejherowo, dnia 25. II. 1932 r. 1635

Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego
(—) Biliński,
Burmistrz
w z.

UCHWAŁA Postępowanie odroczenia wypłat nad firmą „Józef Nierzwicki w Więcborku" II. Nn. 2/31 zostało prawomocnie ukończone. 1637

Więcbork, dnia 27 lutego 1932 r.

Sąd Grodzki.

Baczność!
Ceny zniżone do 50 proc. w Salonie Mód
„Kresowianka"
Wykonuję suknie kostiumy, palta, żurnale francuskie.
TORUŃ, Jęczmienna 22/16, I. ptr. 1636

Tysiące Chorych
na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, zgagę, nudności, wymioty, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. **odzyskało zdrowie** używając ziółka sławnego na cały świat dra Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej! Adres: **Liszt-Apteka.** 1633

Prima koks hutniczy
w każdej ilości dostarczają franko dom
Bracia Pichert
T. z o. p.
Toruń, Przedzamcze 7.
Telef. 15 i 32. 1581

Zgubiłem
wykaz osobisty, szoferskie prawo jazdy, książeczkę wojskową, uczciwego znalazcę proszę o zwrot za wynagrodzeniem Józef Gniewkowski, Toruń, Wielkie Garbary 5. 1612

Szafy
żelazne ogniotrwałe pancerne trezory do pieniędzy i książek, wagi 300 do 400 kg. kupuje L. Szymański, Toruń, Żeglarska 3. 1642

Technik
mierniczy obejmie natychmiast posadę, 11 lat praktyki katastralnej i prywatnej Oferty „Dzień Pomorski" nr. 1643.

Mieszkania
od 3—4 pokoi z wygodami poszukuję od 1 kwietnia. Oferty upraszam nadsyłać do Adm. „Dnia Pomorsk. pod 1634.

Udzielam lekcyj
francuskiego, angielskiego niemieckiego, gry na fortepianie. Adamska, Sukiennicza 4. Toruń. 2322

Kawę!! Kawę!! Kawę!!
tylko w nowoczesnej
Palarni kawy ARACZEWSKI
TORUŃ 1644
Chełmińska przy Rynku.

Potrzebny
pokój umeblowany dla wyższego urzędnika od zaraz lub później w centrum miasta. Łask. zgłoszenia z podaniem ceny do administr. „Gazety Gdańskiej" pod nr. 1692.

Zamienię
kamienicę Rynek Grudziądz dochód 19.000 zł. na podobną Gdańsk lub Sopoty. Oferty „Par" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 53,499.

Zamiana
Specjalne przedsiębiorstwo eleganckich artykułów męskich i damskich oraz materjałów, w dobrem położeniu, pierwszorzędną klientelą, 5 pokojowem mieszkaniem, ogrzewaniem centralnem w Tczewie za dom lub podobne przedsiębiorstwo do zamiany lub sprzedaży. Oferty pod B. G. do administracji „Gazety Gdańskiej".

REPERTUAR TEATRU TORUŃSKIEGO

W czwartek, 3 marca o godz. 20-tej
Jedyny występ
Igo Syma
wszechświatowej sławy króla ekranu.

W piątek dnia 4 bm. o godz. 20-tej
premjera
„Bądź moim synem"
(Żabka)
Komedja w 3 aktach E. Foldesa.

W sobotę dnia 5 b.m. o godz. 20-tej
premjera
„A Zuzan ta nie chce"
Komedja w 4 aktach Williama B. Athertona

Telegramy

Z ostatniej chwili

Odwrót chińczyków

60-tysięczna armja japońska prze naprzód

A w Genewie radzą...

Szanghaj, 3. 3. (PAT.). Główna kwatera japońska oświadcza, że o godz. 13,30 według czasu miejscowego wojska japońskie zakończyły obsadzanie Ta-Czang.

19-ta armja chińska cofa się w kierunku **Czen-Ju.** Japończycy przystąpili do wykonywania groźby bombardowania linji kolejowej w okręgu Szanghaju. 6 samolotów rzucało **bomby** na linję kolejową **Szanghaj-Nankin,** chcąc w ten sposób przeszkodzić dowożeniu rezerw chińskich na front.

(o) **Londyn, 3. 3. (Tel. wł.). Sławna 19-ta armja chińska, która przez 16 dni odpierała ataki japońskie, rozpoczęła odwrót w nocy z wtorku na środę.** Według wiadomości ze źródeł sowieckich odwrót Chińczyków nastąpił w wielkim porządku, z czego należy przypuszczać, że **Chińczycy cofnęli się, aby zająć silniejsze stanowisko** i w dalszym ciągu stawiać Japończykom zacięty opór.

Szanghaj, 3. 3. (PAT.). Zajęcie przez Japończyków Ta-Czang uważane jest za najpoważniejsze wydarzenie w walkach ostatnich dni.

Ta-Czan jest punktem strategicznym pierwszorzędnego znaczenia i zdobycie go przez Japończyków zmusiło wojska chińskie do ogólnego odwrotu. Chińscy mieszkańcy Chapei w obawie rabunku ze strony rozbitych oddziałów szukają schronienia we włoskiej części osiedla międzynarodowego.

Nankin, 3. 3. (PAT.). Ze źródeł chińskich podają, że **samoloty japońskie zniszczyły całkowicie dworzec Nan-Czang i Kun-Czan** na linji kolejowej Szanghaj-Nankin. Obecnie samoloty japońskie bombardują most w pobliżu Kun-Czan.

Szanghaj, 3. 3. (PAT.). Generał Wang, szef sztabu 19-tej armji chińskiej oświadczył korespondentowi biura Reutera, że wydany został rozkaz ogólnego odwrotu na południe od Su-Czou i zajęcia przygotowanych pozycyj pod Nan-Czang i Kun Szan. Wojska chińskie pod Nan-Tao i na południe od Su-Czou mają się wycofać i zająć Hsun-Czang na linji kolejowej Szanghaj-Han-Czou. Pozostanie w Nan-Tao 2.000 policjantów chińskich dla utrzymania porządku. Ewakuowane zostaną m. in. Woosung, Leu-Ho, Ta-Czang i Pan-Poo. Generał Wang dodał, że odwrót stał się koniecznością z powodu wylądowania wojsk japońskich na północ Leu-Ho, co zagrażało okrążeniem pozycyj chińskich.

(o) **Ryga, 3. 3.** (Tel. wł.). Według obliczeń sowieckich **liczba wojsk japońskich w Szanghaju wynosi 60.000.** W ostatnich dniach **wylądowało** w Szanghaju 30.000 nowych wojsk **japońskich.** Koncentracja tak licznych sił **zbrojnych** pozwoliła wreszcie Japończykom **przerwać** front chiński po 16-dniowej zaciętej **bitwie.**

Londyn, 3. 3. (PAT.). **Źródła** japońskie komunikują, że do dn. 28 lutego **wojska japońskie, znajdujące się** w Szanghaju i okolicy **poniosły straty: armja** lądowa **120 zabitych i 1030 rannych,** flota **115 zabitych, 630 rannych.**

Japońska dwulicowość

Genewa, 3. 3. (PAT.). Delegat japoński Sato urzędowo zawiadomił **Paul Boncoura,** że **Japonja** przyjmuje propozycje, wysunięte przez Ligę Narodów.

Genewa, 3. 3. (PAT.). **Delegat chiński Yen** zaprosił wczoraj przedstawicieli prasy międzynarodowej i wręczył im **ekspose rządu chińskiego,** przedstawione Lidze Narodów zgodnie z art. 15 paktu.

Delegat chiński oświadczył, że **Chiny nie zrezygnują z żadnego prawa, jakie przysługuje im na podstawie paktu.** W rozmowie z dziennikarzami wyraził się pesymistycznie o możliwości rychłego zawieszenia broni.

W ekspose swojem Chiny mówią, że **wielki kraj, liczący 400 miljonów ludzi uzależnia dziś faktycznie swe istnienie narodowe od wykonania i urzeczywistnienia paktu Ligi Narodów.** Liga znajduje się wobec najcięższej próby swej skuteczności. Ekspose zawiera pozatem omówienie wypadków, jakie zaszły od dn. 18 września ub. roku oraz polemikę z argumentami, którcmi Japonja usprawiedliwia swą politykę. Delegat chiński oświadcza, że Chiny nie mogą uważać, że się omyliły, pokładając zaufanie w pakcie Ligi Narodów, który został zawarty za cenę 10 miljonów zabitych i który popiera 55 państw.

Genewa, 3. 3. (PAT.). Na życzenie delegata chińskiego sekretarz generalny Ligi Narodów ogłosił **wywiad udzielony przez specjalnego delegata rządu japońskiego w Szanghaju Matsuokę.** W wywiadzie tym reprezentant Japonji oświadczył, że: **1) Sprawa Mandżurji jest już załatwiona, 2) Japonja uważa się za władcę Dalekiego Wschodu,** gdzie broni pewnego rodzaju doktryny Monroego dla Dalekiego Wschodu, **3) Traktat dziewięciu mocarstw nie jest ważny,** gdyż został narzucony Japonji **4) Japonja przywróci pokój w Chinach, 5) Japonja** musi odnieść zwycięstwo, aby podyktować Chinom warunki pokojowe, **6) Akcja japońska jest ekspedycją karną,** 7) Pakt Briand-Kellog powinien był uznać bojkot handlu przez akcję wojenną, **8) Japonja ma zamiar przeprowadzić demilitaryzację Szanghaju.**

Proces toruński

W dniu dzisiejszym o godz. 13 w Sądzie Grodzkim ogłoszony będzie wyrok w sprawie ks. sen. Bolta contra b. woj. Lamotowi, p. dr. Brzegowi i red. St. Nowakowskiemu.

Finlandja w ogniu zaburzeń

Lappowcy żądają ustąpienia gabinetu

Prezydent republiki sam zajął się uśmierzeniem rewolty

Helsingfors, 3. 3. (Pat). Sytuacja polityczna nie uległa zmianie. Rząd spodziewa się szybkiej **likwidacji ruchu lappowców.** Przeciwnicy rządu zamierzają **wytrwać na swem stanowisku, dopóki gabinet nie ustąpi,** oddając władzę w ręce człowieka, posiadającego zupełne ich zaufanie.

Helsingfors, 3. 3. (Pat). Prezydent republiki ujął w swe ręce naczelne kierownictwo akcją rządową, zmierzającą do przywrócenia w kraju porządku.

Donoszą z kół miarodajnych, **że sytuacja w chwili obecnej jest bez zmian.** Władze rządowe zarządziły chwilowe **przerwanie dla osób prywatnych międzymiastowej komunikacji telefonicznej i telegraficznej wewnątrz kraju** z zachowaniem tych środków komunikacyjnych dla celów instytucyj urzędowych i potrzeb prasy.

Oko za oko, ząb za ząb

oto zasada Hitlera

Krzykliwy poseł hitlerowski — szpiegiem

Berlin, 3. 3. (Pat). Hitler **wygłosił w Hamburgu mowę wyborczą,** w której zapowiada, że po objęciu władzy narodowi socjaliści postarają się o to. aby zasada biblijna **oko za oko, ząb za ząb stała się podstawą konstytucji niemieckiej.** Wówczas — oświadczył Hitler — nikt nie ośmieli się wątpić, że poczynania narodowych socjalistów mają charakter legalny.

Lipsk, 3. 3. (Pat). Dzienniki lewicowe w Saksonji zamieszczają sensacyjne szczegóły o **przeszłości posła narodowo-socjalistycznego Rosenberga,** według których obecny naczelny redaktor hitlerowskiego dziennika **miał w czasie wojny pozostawać na usługach szpiegostwa armji rosyjskiej i był często widywany w Paryżu w gmachu ministerstwa spraw zagr.**

Sąd Najwyższy 18 kwietnia rozpatrzy protest wyborczy okr. Grudziądzkiego

(o) Warszawa, 3. 3. (tel. wł.) W dniach 7, 14, 21 bm. oraz 4 i 11 kwietnia Sąd Najwyższy odbywać będzie posiedzenia niejawne, na których rozpatrywane będą wszystkie kwestje formalne związane z protestami przeciw wyborom. W dniu 18 kwietnia Sąd Najwyższy rozpatrywać będzie **protest przeciw wynikom wyborów do Sejmu w okręgu 30 (Grudziądz, Świecie, Tuchola, Chojnice, Sępolno).**

Parlamentarzyści rumuńscy wybierają się do Polski

Bukareszt, 3. 3. (Pat). Na wniosek **sen.** Mitilineu, prezesa grupy rumuńskiej unji parlamentarnej polsko - rumuńskiej zwrócił się senat rumuński do izby poselskiej z propozycją zorganizowania w maju br. **wycieczki przedstawicieli parlamentu do Polski.** Projekt ten gorąco przyjęty przez izbę dał sposobność posłom **Tanco Jasi** ze stronnictwa ludowego i marszałkowi **Averesco i Diuvera** ze stronnictwa liberalnego do podkreślenia doniosłości **zacieśnienia stosunków Rumunji z Polską,** który to kierunek powinien być jaknajsilniejszy w pracach izb.

Głód mieszkaniowy w Rosji Sowieckiej

(o) **Warszawa, 3. 3. (tel. wł.) W Leningradzie** ujawniono charakterystyczny fakt, **ilustrujący** głód mieszkaniowy w Sowietach. **Wskutek braku** mieszkań liczni studenci i robotnicy **mieszkaniowi** mieszkają w łaźniach. Około 20 **łaźni** zostało zamienionych na stałe **mieszkania.** — Według statystycznych danych w listopadzie r. ub. liczba bezdomnych w Leningradzie **wynosiła 100.000, w styczniu r b. 140.000.**

Złoto i platynę produkować będą Sowiety

Paryż, 3. 3. (Pat). „Le Matin" **donosi, że rząd sowiecki postanowił wywieźć znaczną ilość złota i w ten sposób uiścić się ze swych handlowych zobowiązań.**

Dumping sowiecki zawiódł na **skutek** zarządzeń taryfowych wszystkich państw. W związku z tem Stalin postanowił rzekomo **zorganizować eksploatację złota i platyny i niemi pokrywać zobowiązania.**

Będziemy wyrabiać igły gramofonowe i szprychy rowerowe

(o) Warszawa, 3. 3. (tel. wł.) W **najbliższym** czasie jedna ze znanych w Polsce **wytwórni** oświetleniowych podejmie **produkcję igieł gramofonowych i szprych do rowerów.** — Przedmioty te dotychczas sprowadzane **były** z Niemiec i wynoszą bardzo poważną **cyfrę** w bilansie handlowym.

Sensacyjne uprowadzenie synka Lindbergha

Bandyci zażądali wysokiego okupu

(w) **Londyn,** 3. 3. (Tel. wł.). Wczoraj rano **nadeszła do Londynu sensacyjna wiadomość o porwaniu z domu słynnego lotnika amerykańskiego Lindbergha jego 19-miesięcznego synka.** Złoczyńcy dostali się do Lindbergha w stanie New Jersey w czasie, gdy rodzice wyszli z domu i **porwali dziecko z łóżka, w którem spało.** Wiadomość ta wywołała w Ameryce **wielkie poruszenie.** Zaalarmowano drogą radjową wszystkie organy policyjne.

Porwanie nastąpiło we wtorek wieczorem między godz. 19 a 22. Okno, przy którem spało dziecko znaleziono otwarte. Policja znalazła **zapisaną kartkę,** której treści nie podaje. Zdaje się jednak, iż na kartce znajduje się **żądanie okupu.** W odległości 30 metrów od domu Lindbergha znaleziono **drabinę.**

Natychmiast po wykryciu porwania dziecka **Lindbergh i jego żona wsiedli do samolotu i przeszukali całą okolicę.** Siedziba Lindbergha mieści się **w pustej, odludnej okolicy, i jest otoczona zewsząd polami i lasami.** Najbliższe osady farmerskie są położone w dalekiej odległości. Policja obsadziła wszystkie szosy w stanie New Jersey i przeprowadza rewizję wszystkich samochodów. Według ostatnich wiadomości poszukiwania nie dały **żadnego rezultatu.** Dziecko było od kilku dni chore z powodu przeziębienia. Ślady w okolicy domu wskazują, **że porwały je dwie osoby, mężczyzna i kobieta,** którzy podczas ucieczki wdziali obuwie w odwróconym kierunku celem zmylenia pościgu.

Niles (Ohio), 3. 3. (Pat). **Dokonano tu porwania córki bogatego przemysłowca Dejute'a w chwili, gdy szła do szkoły.**

Złoczyńcy, którzy porwali dziecko Lindbergha żądają okupu w wysokości **50 tys. dolarów.**

Władze stanu New Jersey wyznaczyły **10 tys. dolarów nagrody za ujęcie bandytów.** Wszystkie drogi **w kierunku Kanady,** do której jak sądzą zbiegli sprawcy porwania strzeżone są przez policję.

Nowy Jork, 3. 3. (Pat). Z New Jersey donoszą, że Lindbergh otrzymał pocztówkę, pisaną **drukowanemi literami,** w której zakomunikowane jest, że **synek Lindbergha jest zdrów i że ojciec otrzyma dalsze wskazówki, do których będzie się musiał zastosować, by odzyskać dziecko.** Pocztówkę złożono władzom policyjnym.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-łamowej . 0,25 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1.50 zł
na drugiej i trzeciej stronie 1 zł — w teksie . . . . 0,60 zł
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki
W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-łamowej . . . . 15 fen.
" " " " " " 4 " . . . 50 fen.
Drobne za słowo 5 fen, — tytułowe . . . . . 10 fen.
Przy sądowem ściąganiu należności rabat upada. Dla wszelkich spraw spornych właściwe są Sądy w Toruniu. Za terminowy druk przepisane miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Słowackiego 19/21
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Józef Dobrostański Mostowa 6
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wł. Cieszyński, Gdańsk, Stadtgraben 6
Redaktor odpowiedz. na Gdynię Wiktor Mielnikow Gdynia, Świętojańska
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Józef Dąbrowski Inowrocław ul. Poznańska 65
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz, Józef Stanach, Rynek 10/11.
Za ogłoszenia odpowiada administracja
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski", „Dzień Bydgoski," „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki" „Dzień Kaszubski", „Dzień Kujawski"
Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu

Abonament miesieczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencjach . . . . . 3.— zł
z odnoszeniem do domu w Toruniu . . . . . 3.40 zł
przez pocztę z odnoszeniem . . . . . 3.36 zł
pod opaską . . . . . 4.50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . 2.50 gd przez chłopca . . . . 2.30 zł
z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . 7.— zł
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma
PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO" miesięcznie w administracji 2.70 zł — na pocztach już z odnoszeniem kwartalnie 9,27 zł miesięcznie 3,09 zł